

Helyi tanterv II., 2011. szeptember 1-től

Zeneismeret tanszak tantárgyai	1
SZOLFÉZS KÖTELEZŐ	1
EGYHÁZZENE	44
ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM	49
ZENEELMÉLET	56
ZENEISMERET	61
IMPROVIZÁCIÓ	76
Kamarazene tanszak tantárgyai	88
KAMARAZENE	88
ZENEKAR	93
KÓRUS	97
Zongora tanszak tantárgyai	98
ZONGORA	98
Fafúvós tanszak tantárgyai	118
FURULYA	118
FUVOLA	136
KLARINÉT	159
Rézfúvós tanszak tantárgyai	178
TROMBITA	178
KÜRT	193
Akkordikus tanszak tantárgyai	208
GITÁR	208
Vonós tanszak tantárgyai	223
GORDONKA	223
HEGEDŰ	244
Vokális tanszak tantárgyai	259
MAGÁNÉNEK	259

Zeneismeret tanszak tantárgyai

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézs tanítás – a hangszer tanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátítására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézs tanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézs tanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,

- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszertanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társzművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló

- olyan készettséssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekinthetőséggel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítéltő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szövegei emlékeztetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dallafelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dallafelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskísérek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.

- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
 Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
 Rokon népek dalai
 Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
 József Andrásné – Szmracsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Jár a baba
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini-cini muzika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.
 Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

- A „belső” lüktetés fejlesztése.
- Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
- A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
- A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
- A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfigyelése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.

- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmosozstinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írastechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinátó.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.

- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközők nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
 Magyar gyermekdalok, népdalok
 Gyermekversek.
 Rokon népek dalai
 Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
 Más népek dallamai
 Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)
 József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
 A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
 Rövid darabok a hangszeres iskolából (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
 Tudjon az egyenletes ültetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
 Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
 Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
 Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
 Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
 Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
 Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
 Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
 Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
 Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközőket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Üteművek. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tízenhatodik páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonálisérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmososztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prim, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.

- Rítmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkal 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Rítmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szövegek megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemszűz, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Períódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herbolty Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jól

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Balázs Oszkár – Zempléni László: Rítmusgyakorlatok kezdőknek

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)

Dalkísérek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).

Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prim, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szí és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.

- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap-hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A⁵vA, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A⁵vA, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a-a₁).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozdás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszámú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola, „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Változó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motivum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (frig) és mixolid hangkészletű dallamok. Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte). Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a

többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).
 Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
 Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I-II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
 Lázárné Nagy Andrea: Margaréta
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
 Kodály Zoltán: Ötfokú zene I-II.
 Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-II.
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Péter József: 165 kánon
 Sulyok Gizella: Pillelanc I. és II. kötet.
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jól
 Kezdek zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
 Kezdek hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
 Komjáthyiné: Zongoraiskola II.
 Fantóné – Komjáthyiné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Rítmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdaifeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
 Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
 Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
 Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
 Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
 Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
 Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciók művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Dallanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: *fi*, *szí*, *dí*, *ri* és *ta* gyakorlása népzenei és műzei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T-D-T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A-Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkíséréssel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
 Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Péter József: 165 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Bárdos Lajos: Európa peremén
 Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről
 Kerényi M. György: Százszínű csokor
 Sulyok Gizella: Pillelanc II.–III.
 Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamirási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
 Györfői István: Dallamirási feladatok
 Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
 Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
 Dalkisértek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
 F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
 Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).
 Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
 Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.
 Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
 A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
 Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
 Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközöt.
 Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
 Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
 Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
 Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
 Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
 - Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
 - Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
 - A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
 - A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
 - A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.
- Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés*
- Kis és nagy, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
 - Nyolcad és tizenhatod felütés.
 - 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
 - Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8-ban is.
 - A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
 - Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: *fi, szí, di, ri* és *ta* gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoríter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.

- T-D-T, T-S-D-T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dūr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsszeptim hangzat megfigyelése .

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dūr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottairás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A-Av, A-B).
- Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérorhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dūr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérszólammal vagy hangszerkísérettel.
 Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
 Két-három-négszólamú könnyű kánonok.
 Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.
 Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei- olvasás írás gyakorlófüzetei
 Péter József: 165 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Bárdos Lajos: Európa peremén
 Németh- Nógrádi- Puster: Szolfézs antológia
 Kerényi M. György: Százszínű csokor
 Sulyok Gizella: Pillelő II.-III.
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamirási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
 Györfy István: Dallamiktálás
 Kezdek zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
 Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz dallamot, káront, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
 Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.
 Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel a tanult hangnemekben.
 Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.
 Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.
 Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.
 Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.
 Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.
 Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.
 Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkció zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnembváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.

- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólám éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Záratok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, záratok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséretet rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólám rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfordítás elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismertetése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
Kodály Zoltán: Bicíniumok
Szőnyi Erzsébet: Bicíniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetek
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrfy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokosmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábcés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.
Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.
Legyen áttekinthetősége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2 –es ütemekben.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
Ismerje a
– pentaton hangsorokat.
– tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
– ismerje a háromféle moll hangsort.
Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.
Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
– tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
– ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.
– Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.
– Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsseptim–hangzat felépítését.
– Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.
– Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.
– Ismerje a funkciós vonzást.
– Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
– Tudjon lejegyezni:
– rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
– két szólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni..
Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
– a magyar népzene stílusjegyeit,
– a periódus fogalmát,

- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülő emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (*di, ri, fi, szí, ta, ma*) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemműködés eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok.
- T-D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkkel, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
- A dominánsseptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkkel, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat. álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérszólam funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének-hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Ösztinátók.
- Períódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Períódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfordítások, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei

Német-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Gyórfy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.

Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.

Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.

Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.

Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkkel és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkció főhangokat dúrban és mollban.

Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T–D funkcióváltást hallás után.

Tudjon könnyű, funkció főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,

Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkkel,

Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.

Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A memoriter anyag egyéni bemutatással.

– A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szólfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma „A” tagozat

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.

– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése

A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lökötésű, lehetőleg A–Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkció zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja. Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat- ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján

– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése

A népdal: új stílusú, négysoros, 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon 5 népdalt előadni,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
2. feladat– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
3. feladat: – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
- zenetörténeti tájékozottság
- stílusismeret
- formai ismeretek
- tájékozódás a zenei műfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

Az alapvizsga tartalma „B” tagozat

(„B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatlejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladat sorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás–diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsseptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaikra épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Általános.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.

- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciók jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinátó ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I-II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Szabolcsi Bence: Zene-történet

L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.

A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)

Romantikus opera részletek.

A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséréssel).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsseptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsseptim–akkordot.

Ismerje a szűkített septim–hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített septim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített septimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az V² – I⁶ kapcsolat megfigyeltetése a foksám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciók jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatosokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokosmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatosokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus-szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokosmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Záratok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyílány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár-képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Schubert dalok
 Györfly István: Dallamírási feladatok
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális. Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímától a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

Tudja a hármashangzatokat, fordításait és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsseptim- és a szűkített septimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

– lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel

– a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,

- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórismus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismételése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene-szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjainak megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermeknek

Bartók Béla: 27 egyeneműkar

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából

Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamirási feladatok I–II.

Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Györfly István: Dallamirási feladatok

Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Barokk zene régi hangszereken.

XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.

Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.

Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.

Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

– A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.

– A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.

– A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.

– Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.

– Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.

– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.

– A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.

– Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.

– Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.

– Imitáció, tonális és reális válasz.

– Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.

– Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.

– A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.

– Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.

– Hangköz- és hangzatmenetek további gyakorlása.

– Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.

– Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.

– A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.

– A bővített hármashangzat fordításai (oldással).

– A dominánsseptim- és szűkített septimhangzat gyakorlása oldással.

– A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

– Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.

– Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.

– Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.

– Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.

– Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.

– Memorizációs feladatok kottakép, valamint hallás után.

– Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.

– Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.

– Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

– Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

– Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.

– Dallamhoz basszus rögtönzés.

– Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.

– Improvizáció Bartók Béla Mikrokosmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokosmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dūr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- Autentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncjátékei.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.
Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.
Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.
Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
Magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Bartók Béla: Mikrokosmosz
Bartók Béla: Gyermeknek
Bartók Béla: 27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokosmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
Györfly István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II–III. kötet.
Nógrádi László – P. Vesztrőczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Reneszánsz kórusművek
- Szvit, korál, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű-, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi

könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkal 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkal a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatás.

– A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkal 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni

– ábécés nevekkal a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

Továbbképző évfolyamok „A”- tagozat

7. évfolyam „A”- tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo- és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális záratok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékeztetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitativó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregorián

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
A középkor világi zenéje.
A mise állandó részeinek megfigyelése.
A korabaroock opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
Reneszánsz hangszeres hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklő társakkal zeneileg igényesen előadni.
Ismerje a kvintkört.
Tudjon könnyű egy- vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
– A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

– A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
– A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
– Az oratórium.
– Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
– Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
– Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
– Imitáció, reális, tonális válasz.
– Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
– Kánonok.
– Többszólamú énekgyakorlatok.
– Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
– Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

– Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
– A fuga témák belépésének megfigyelése.
– Oratórius művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

– Barokk táncok, a szvit tételei.
– Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
– Concertálás, concerto grosso, continuo.

- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
 Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenei történet – sorozat
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
 Rajeczky Benjamin: Magyarország zenei története
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 C. V. Palisca: Barokk zene.
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Zenei történet
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Bartha Dénes: A zenei történet antológiája
 Nagy Olivér: Partitúraolvasás
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Bertalotti: 56 solfeggio
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
 J. S. Bach: Négyes- és kettős- és korálfeldolgozások
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
 Györfly István: Korál elemzések
 Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.
 G. F. Händel: áriák, recitativók, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)
 J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái.
 (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenye, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).
 Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
 Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
 Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.
 Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
 Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
 Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
 Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
 Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismertetése, elmélyítése.

- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismertetése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó-váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkkel, alkalmi hangközökkel és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban. (tanári közreműködéssel).
- A tercikon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:

- Periódus-előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkció form- és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerezés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzáratok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
 Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszeres szólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratórikus művek).
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
 Frank Oszkár: Chopin
 Frank Oszkár: Liszt
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyenműkar
 Póczonyi Mária: Romantikus harmóniak
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
 A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
 Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
 Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
 Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
 Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
 Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
 Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Elményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzetéből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az arany metszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonálitás, atonalitás, bitonalitás, politonálitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Arany metszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

Párkai István: Modern kórusetűdők

Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Króó György: Miért szép századunk zenéje?

Króó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Vámai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Króó György)

Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Debussy: Gyermekek kuckója, Noktürnök,

M. de Falla: Háromszögletű kalap,

Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,

Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára

Kórusművek (pl. Tavaszi), Mikrokozmosz,

A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,

C. Orff: Carmina Burana,

Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,

I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története

B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,

A. Schönberg: Egy varsói menekült.

Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társakkal) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásait.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.

Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két- (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja-dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismertetése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkal, építés, felismerése kottakép alapján
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármas hangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy- és két szólamban.
- Két- és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C- kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.

– Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szönyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregorián

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solféggiót ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.

Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).

Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.

Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz-, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.

Tudjon szopránkulcsban olvasni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.

Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.

– A zenei áttekinthetőség fejlesztése. A készségek automatizálása.

– Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

– Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo- és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.

– Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.

– A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.

– Domináns-szeptim-fordítások, szeptimhangzatok megfordításainak elsajátítása.

– Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.

– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.

– Egyszerűbb Bach–korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.

– Számozott basszus.

– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).

– Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.

– Jellegzetes barokk ritmikái és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.

– A barokk szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.

– Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.

– Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).

- Téma, szölambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
- Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok- műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach-szvit feldolgozása
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk koncertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a-moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenye, d-moll zongoraverseny, a-moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d-moll preludium és fuga, h-moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat

Györfly István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I-II.

J. S. Bach: Négyzólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I-II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.

A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).

Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a-moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.

Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.

Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismertetése, elmélyítése.

– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.

– A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.

– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.

– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.

– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.

– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkal.

– A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.

– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkal, hangnemekben.

– A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.

– A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.

– Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismertetése, az ismeretek elmélyítése.

– Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.

– Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.

– Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó–váltással és ábécés névvel.

– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.

– Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.

– Funkciós kísérőszólam improvizálása.

– Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített septimek – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.

– Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.

– A klasszikus zene funkciós rendje.

– Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.

– A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.

– Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.

– Lebegő tonalitás, atonalitás.

– Tercron hangnemek.

– Mellékdominánsok, nónakkordok.

– Az alt és baritonkulcs bevezetése.

– Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.

– Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.

– Dalok éneklése saját zongorakísérettel.

– Duettek, kórusművek.

– Romantikus dallamok lejegyzése.

– A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

Zárattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlegezés, késleltetés.

Álzáratok.

Lebegő tonalitás.
 Dalciklus.
 Szimfonikus költemény.
 Ballada, fantázia, impromptu,
 scherzo, capriccio, rapszódia.
 Programzene.
 Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.
 Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.
 A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann,
 F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat
 Forrai Miklós: Duettek II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyenműkar
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Frank Oszkár: Schubert-dalok elemzése
 Frank Oszkár: Chopin
 Frank Oszkár: Liszt
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyenműkar
 Pócsonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
 B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két-két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
 Tudjon két-három Bertalotti solfeggiót ének-zongorás előadással megszólaltatni.
 Két-három Bach-korált zongorázni, elemezni.
 Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.
 Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
 – A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
 – A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése
- Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakolataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzathúzósekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.

Szónyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Párkai István: Modern kórusetűdök

Simonné Sárnási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Króó György: Miért szép századunk zenéje?

Króó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Lendvai Ernő: Bartók stílusa
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Frank Oszkár: Debussy harmóniák
 Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

C. Debussy: Gyermekmukukó, Noktürnök,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásait.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála- és akkordformációkat.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

- a kvintkört,
- a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításai valamint a négyeshangzatok felépítését
- a dominánsseptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi– és a politonálisitást,
- a Reihe–t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,

– kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlati képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakísérettel előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két-két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármas- és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szólfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio-vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

EGYHÁZZENE

Az egyházzene komplex tantárgy, mely több műveltségterületet – Bibliaismeret, Liturgikus ismeretek, Népének, Gregorián, Egyházzene-irodalom és zenei ismeretek – foglal magába.

A program célja az európai egyházzene megismertetése, illetve olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása, amelyek felkészítik a tanulót egy liturgikus alkalmon, vagy egyházzenei hangversenyen való részvételre, szélesítik látókörét, bővíti zenei ismereteit.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bevezetés az egyházzenebe, a gregorián, a középkor, reneszánsz és kora-barokk egyházi zene vázlatos története az egyházzene-irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népének-történet a felsorolt korszakokból. Bibliaismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag

Gregorián:

– a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtai, liturgiában betöltött szerepe.

Egyházzene-irodalom:

- szolmizáció keletkezése,
- a többszólamúság kezdeti formái,
- Ars Antiqua (13. század),
- a reneszánsz zenéje: a reneszánsz kezdetei: az Ars Nova művészete (14. század),
- Németalföld művészete (15. század), a klasszikus vokálpolyfónia (16. század),
- barokk stílus kialakulása, jellemzői (17. század)

Liturgikus ismeretek:

- a liturgia alapvető formái, annak elemei,
- az egyházi év felépítése, szerkezete, a főbb ünnepek,
- a mise felépítése,
- a protestáns istentiszteletek,
- a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályai.

Népének:

– Az egyházzene-irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Követelmény

- Az egyházzene-irodalom alapvető fogalmainak ismerete,
- 4 népének elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül,
- Az egyházi év saját felekezet szerinti felépítésének ismerete,
- Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra az éves anyagból

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az egyházzene történetéből az érett barokk, a klasszika, a romantika, a XX. század és a kortárs korszakok vázlatos története az egyházzene-irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népének-történet a felsorolt korszakokból. Bibliismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag

Egyházzene-irodalom:

- Bach és Händel művészete (kitekintés néhány kortárs szerzőre),
- a bécsi klasszika egyházzenei jelentősége,
- a romantika zenéje,
- ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival,
- kortárs zene.

Liturgikus ismeretek:

- a liturgikus öltözékek,
- a liturgikus színek,
- a zsoltárszöveg imádrái.

Népének:

– Az egyházzene-irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. (Editio Musica, 1993.)

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? (Zeneműkiadó, 1981.)

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. (Zeneműkiadó, 1987.)

Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. (Gemini, 1992.)

Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje. (Zeneműkiadó, 1979.)

Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)

Palisca, Claude V.: Barokk zene. (Zeneműkiadó, 1976.)

Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. (Zeneműkiadó, 1977.)

Dobák Pál: A romantikus zene története. (Tankönyvkiadó, 1983.)

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)

Fábián Imre: A huszadik század zenéje. (Gondolat, 1966.)

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. (Gondolat, 1967.)

Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. (Gondolat, 1974.)

Várnai Péter: Oratóriumok könyve. (Zeneműkiadó, 1972.)

Követelmény

Az egyházzene-irodalom alapvető fogalmainak ismerete.

Négy népének elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül.
A liturgikus öltözékeinek, színeinek ismerete.
Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra az éves anyagból

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:

A tanuló ismerje:

- a liturgia alapvető formáit, annak elemeit
- az egyházi év felépítését, szerkezetét, a főbb ünnepeket, a liturgikus színeket
- a liturgikus öltözékeket
- a mise felépítését
- a zsoltosma imaóráit
- a protestáns istentiszteleteket
- a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályait
- a történelmi egyházak által meghatározott, ún. műveltségi népénekanyagot
- az énekeskönyvben szereplő gregorián tételeket, illetve párhuzamokat
- népénekeket,
- a kvadrát kottát olvasni, az alapvető neumákat
- az egyházzene történetéből a gregorián, reneszánsz és barokk történetét

Továbbképző évfolyamok

Javasolt az elvégzett anyag elmélyítése érdekében egyházzenei hangversenyek, liturgikus alkalmak látogatása, valamint a körzetben található iskolák működő egyházzene csoportjaival közös órák szervezése. A Bibliaismeret és Liturgikus ismeretek óráira szakemberek (pap, lelkész, hittan tanár) meghívása lehet indokolt.

A továbbképző négy évfolyama során a tanuló kottából ismerje a műveltségi anyagból az alább felsorolt énekeket. Egyéb felekezet esetében a tanár mérlegelje saját ismeretei alapján a népének követelményeket.

Népénekek:

Evangélikus: 40, 42, 44, 47, 52, 54, 57, 58, 72, 76, 80, 96, 101, 108, 109, 113, 115, 116, 121, 131, 132, 136, 150, 151, 152, 157, 158, 161, 185, 188, 189, 198, 200, 208, 213, 215, 222, 229, 231, 232, 233, 235, 254, 255, 260, 263, 266, 274, 276, 279, 280, 286, 291, 308, 331, 336, 337, 346, 357, 359, 361, 365, 369, 371, 378, 379, 388, 389, 402, 405, 412, 417, 422, 423, 431, 443, 493, 503, 512.

Katolikus: 3, 6, 7, 22, 25, 26, 28, 30, 37, 41, 43, 54, 59, 63, 67, 82, 98, 100, 105, 126, 128, 142, 149, 157, 161, 162, 165, 168, 169, 189, 190, 219, 221, 222, 224, 226, 234, 287, 352, 358.

Református: 6, 8, 23, 25, 32, 33, 34, 38, 40, 42, 47, 50, 65, 66, 68, 77, 80, 84, 89, 90, 96, 99, 105, 130, 134, 135, 138, 150, 151, 161, 165, 167, 171, 174, 185, 192, 205, 215, 217, 220, 225, 226, 234, 241, 251, 254, 255, 256, 263, 265, 272, 274, 276, 294, 296, 299, 301, 303, 312, 315, 316, 318, 326, 329, 337, 341, 342, 343, 345, 370, 373, 380, 390, 434, 447, 459, 475, 483, 485, 500, 503, 511, 512.

B. Műveltségi anyag:

Evangélikus: 40, 57, 131, 150, 161, 188, 200, 254, 291, 361.

Katolikus: 6, 8, 28, 41, 67, 100, 105, 130, 190, 191.

Református: 42, 68, 90, 150, 161, 225, 254, 256, 286, 380.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A gregorián és a középkori egyházzene 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Zsoltártónusok,
- egyszerűbb gregorián misetételek (Missa Mundi),
- a gregorián hangjegyzírás vázlatos története,
- a gregorián ének műfajai,
- zsidó liturgikus dallamok,
- bizánci énekek,
- homofónia és polifónia, vokális és instrumentális zene fogalma,
- a középkori többszólamúság egyszerűbb darabjai,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
- a felekezetek alapvető istentiszteleti anyaga,

- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv) és könnyű gregorián tételek kvadrát kottából,
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. (Editio Musica, 1993.)

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? (Zeneműkiadó, 1981.)

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. (Zeneműkiadó, 1987.)

Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. (Gemini, 1992.)

Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje. (Zeneműkiadó, 1979.)

Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)

Palisca, Claude V.: Barokk zene. (Zeneműkiadó, 1976.)

Fank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében. A szerző magánkiadása. Budapest 1996.

Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. (Zeneműkiadó)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A reneszánsz és kora–barokk egyházzene, a 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Recitált Magnificat (magyar nyelven, tetszés szerinti zsoltártónuson),
- egyházi műfajok: mise, motetta,
- kétszólamú reneszánsz és kora–barokk vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
- a kereszténység története a Reformációig,
- a keresztény/keresztényen liturgia alapvető elemei,
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona liturgikus funkciója.

Dobszay László: A zsoltárszöveg

Barsi Balázs: A liturgikus év

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)

Dobszay László: A magyar egyházzene–történet forrásai

Szendrei Janka: A himnusz

Dobszay László: Latin–magyar himnárius

Papp Anette: A graduál–antifónák középkori kapcsolatai

Dobszay László: A római mise énekrendje

Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába

Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei

Szendrei Janka: Az alleluja

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az érett barokk és klasszikus korszak egyházzenejének 3. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- A graduál műfaja,
- kétszólamú érett barokk és klasszikus vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- kánonok és quodlibetek éneklése,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,

- a kereszténység története a Reformációtól,
- az istentiszteleten, misén kívüli egyéb szertartások liturgiáinak jellemzői,
- a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
- 10 népének elsjajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona fő részei.

Dobszay László: A zsoltosma

Barsi Balázs: A liturgikus év

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)

Dobszay László: A magyar egyházzene-történet forrásai

Szendrei Janka: A himnusz

Dobszay László: Latin-magyar himnárius

Papp Anette: A graduál-antifónák középkori kapcsolatai

Dobszay László: A római mise énekrendje

Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába

Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei

Szendrei Janka: Az alleluja

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantikus, XX. századi és kortárs egyházzene 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Az egyház jelképei,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,
- kétszólamú romantikus, XX. századi, kortárs vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
- 10 népének elsjajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona felépítésére és ápolására vonatkozó alapvető tudnivalók.

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Dobszay László: Responsoria de Psalmista

Szendrei Janka: A Verbum caro responzóriustípus

O. Lassus: (Közt.: Soós András) Nyolc Magnificat

J. J. Fux: (Közt.: Soós András) Adventi Offertoriumok

A. Lotti: (Közt.: Soós András) Mise-tételek

B. Resinarius: (Közt.: Soós András) Responzóriumiok

(Közt.: Soós András) Polifón vesperás-zsoltárok és antifónák a Rhau-gyűjteményből

G. Dufay: (Közt.: Szendrei Janka) 15 himnusz

(Közt.: Soós András) Középkori angol carolok

G. P. Palestrina: (Közt.: Soós András) Himnuszok

(Közt.: Mezei János) Korai polifónia I. –

Cl. Goudimel: (Közt.: Bódis Tamás) Négyszólamú zsoltárok I–II.

J. H. Schein: (Közt.: Dobszay László) 18 karácsonyi korál

(Közt.: Soós András) Kétszólamú reneszánsz kórustételek

(Közt.: Dobszay L. és Mezei J.) Bicinia sacra

T. L. de Victoria: (Közt.: Kovács A.) Motetták

J. H. Schein: (Közt.: Dobszay László) Korálok az egész évr

G. J. Werner: (Közt.: Dobszay Ágnes) Polifon himnuszok

(Közt.: Dobszay László) Vademecum. Egyházzeneszek útikönyve

(Közt.: Kamp S. és Kovács A.) Romantikus egyházi kórusművek – Liszt és Reger

G. P. da Palestrina (Közt.: Kovács A.) Húsz motetta

A magyar népének népzenei felvételeken (Közz.: Dobszay László és Németh István)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után:

Az alapfok követelményein túl:

A tanuló tudja:

- a zsoltártónusokat
- az egyszerűbb gregorián misetételeket (Missa Mundit)
- az egyházzene történetének legfontosabb stílusait
- az orgona fő részeit és liturgikus funkcióját

A tanuló tudjon:

- zongorán, orgonán népeket kísérni
- a szköla, illetve énekkar tagjaként nyilvánosan szerepelni,

A tanuló ismerje:

- a keresztény/keresztényen a liturgia alapvető elemeit
- a felekezetek énekrepertoár fő műfajait
- a felekezetek alapvető istentiszteleti énekanyagot
- az egyház jelképeit
- a kereszténység történetének jelentősebb fordulópontjait évszámmal
- egyéb szertartások liturgiáinak jellemzőit
- a hazai énekeskönyvek tartalmát és használatát
- az alapfokon meghatározott népeket,
- a népének történetét vázlatosan
- a gregorián ének műfajait
- a gregorián hangjegyzés vázlatos történetét

A tanuló tudjon:

- egy zsidó liturgikus éneket
- három rövid gregorián tételt latinul
- három magyar graduál-dallamot
- lapról olvasni az Éneklő Egyház, az Evangélikus, illetve Református Énekeskönyv dallamaiból
- lapról olvasni könnyű gregorián tételeket kvadrát kottából
- az instrumentális és vokális egyházi zene legjellegzetesebb műfajait
- két könnyű egyházzenei művet énekes, illetve hangszeres együttesben előadni
- további három egyházzenei művet elemezni
- az egyházzene történetének legfontosabb stílusait (klasszika, romantika, XX. század, kortárs)
- tanórai keretben zongorán, orgonán népeket kísérni, illetve saját hangszerén közreműködni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól hangolt zongora (pianínó), zongoraszék.

Megfelelő méretű ötvonalas tábla, írásvetítő, projektor, vetítövászón.

A zenehallgatáshoz, elemzéshez, az egyes zeneművek részletkiemeléséhez szükséges Hi-Fi-berendezés.

A követelmények elsajátításához szükséges bemutató anyag, CD-k, DVD-k, kották, szakkönyvek.

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítsanak.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismerése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismeretése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társzművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat

- rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítsanak ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan

tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe

1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:

- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége”, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
- az emberi zene eredetihypotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:

- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinató stb.);
- az ősi hangszerek.

Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:

- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:

- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvèerek;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
- ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:

- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
- a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.

Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Orsell, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény

- Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A barokk stílus kialakulása, jellemzői:

- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
- Monteverdi – opera és madrigál;
- Schütz – német egyházi zene a 17. században;
- Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
- Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
- Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program-versenyművei: Négy évszak stb.);
- Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
- Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fuga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete

1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:

- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formátípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
- a korál szerepe Bach műveiben;
- hangszeres művek: billentyűs hangszere írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fuga, korárelőjáték, passacaglia), zenekari szvittek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:

- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvittek, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Wolff, Christoph: A Bach-család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény

A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenei történet stíluskorszakok időrendjében.

Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenei történet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

1. Írásbeli vizsga

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stílárís jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszánsz és a barokk zene és a korszak társzművészeti alkotásainak köréből választódjon.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szövebeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.

Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.

(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:

- az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
 - a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.
- A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stílárís, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsörendűen reprezentáló műfajok alapján:

- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”);
- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:

- periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
 - vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.
- A klasszikus zene stílárís egységén belül az egyes mesterek műveinek stílárís vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei

Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az öskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
 Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
 Sadle, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
 Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
 Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
 Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény

A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantika zenéje:

- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stílári és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionális, népiesség stb.) a 19. században;

- természeti élmények a romantikus zenében;
- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);

Új műfajok:

- a romantikus „karakterdarab”,
- a dal 19. századi virágzása,
- a programszimfónia, szimfonikus költemény;

A történelmi szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újralfelfedezése);

Nemzeti stílusok kialakulása:

- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
- a német és francia romantika;
- a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
- a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:

- a virtuozitás,
 - rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;
- A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;

Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:

Schumann fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;

Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;

Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentivánéji álom;

Berlioz: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;

Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézok, mazurkák);

Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;

Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;

Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;

Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;

Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.

Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.

Schubert kalauz. (Szerkesztette Gábor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Fischer-Dieskau, Dietrich: A Schubert-dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.

Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert-dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.

Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény

A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:

- a 19. századi olasz opera;
- jelenetszerkesztés, ária- és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
- Verdi és Puccini művésze;
- Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma-koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum-technika, történelem és mitológia egy-egy opera tükrében;
- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
- Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;
- a népzene mint stílusilelem a 20. század első felében;
- a jazz mint stílusilelem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stílári gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell-skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.

Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.

Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.

Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bartók és Kodály életművének megismerése.
Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály művésze:

- életpályáik ismertetése;
- a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzene kutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
- legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismerése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:

– Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:

– Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;

– a 70–80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sárosi László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;

– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;

– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.

Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.

Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.

Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.

Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.

Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.

White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.

White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

– Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai).

Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.

– A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.

– A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészet, (egy mű bemutatása alapján).

– Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.

– A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonaritás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

– A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet–tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a tanuló zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletében mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.

Az analízis célja a műalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre – a funkciós zenei renden belül –, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységekre, de az egész mű egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek megfigyelése, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a tanuló – függetlenül tanulása céljától – a zeneművészetet értő, érző és őrző személyiséggé válik.

A tanult – hangnemi, formai, funkciós – ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvő mennyiségével fejlődik a tanuló zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különböző fázisainak megfelelően – a „tudatos utánpótlásra készítve”, a tanuló érdeklődését szem előtt tartva, személyiségének és zenei készségének fejlődését figyelembe véve – lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlődés alatt álló tanuló zenei tanulmányainak ezen a fokon (pl. 13–14 évesen) „stílusista” kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban – lehetőség szerint – biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékkel rendelkezzen. Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák” érzékeltetése, a két „megállás” közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészzárlat) irányítja és vezeti a tanuló formaérzékének fejlődését.

A program célja, hogy

- biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társzművészetek kapcsolatára,
- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehesen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet–tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképességet,
- a tanuló szerezzon jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a tanulót – zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve – az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket – egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően – a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiindulva zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívól produktív tevékenység),
- segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangneme stb.).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a funkciós zenei hallás kialakítása,
- a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása
- a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása

Ajánlott tananyag

Felhangok, felhangsor.

Hármashangzatok:

- felépítésük (alaphang – terchang – kvinthang),
- elhelyezkedésük a skálában,
- skálafokok, tonális funkciók 7#, 7b előjegyzésig, dúrban, mollban.

Hármashangzat-fordítások (alap – szext – kvartszext).

Négyszólamúság:

- szűk fekvés,
- tág fekvés,
- alaphang-kettőzés,
- szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.

Kadenciális lépések (7#, 7b előjegyzésig, dúrban és mollban):

- autentikus (I–IV, V–I),
- plagális (I–V, IV–I),
- összetett autentikus (I–IV–V–I),
- kibővített összetett (I–V–I–IV–V–I).

Zárlati domináns: I_4^6 (V, V7, V87)

Alapfogalmak:

- hang, zörej,
- motívum, frázis.

Szekvencia, variálás.

A zenei mondat.

A periódus (előtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).

Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).

A két- és háromtagúság főbb változatai.

Követelmény

Tudjon a tanuló a négyszólamúságban tájékozódni, egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évre épülve a funkciós zenei hallás tovább fejlesztése.
- A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
- Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Ajánlott tananyag

- a mellékhármasok,
- a dominánsszeptim (D^7);
- triós forma (menüett),
- variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercrokron, kadenciális féllépés).

- A mellékhármasok funkciói.
- Az V–VI. és a VI–V. fok kötései.
- Alaphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7#, 7b előjegyzésig).

Szekvenciák:

- autentikus: I–IV–II–V–III–VI + kadencia,
- plagális: I–V–VI–III–IV–I–II–VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsszeptim:

- teljes D⁷ (oldás I-re vagy VI-ra),
 - hiányos D⁷ (S funkció után).
- A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).
- A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény

Tudjon a tanuló egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciók zenei harmóniai- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatsíkokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatsíkokat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatsíkokat fohszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszerű hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b előjegyzésig).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

Szóbeli vizsga

- Mintapélda zongorázása diktálás után
- Formai elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

A továbbképző osztályok tanulói egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, vagy olyan műfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok

- A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach-invenciók és -fúgák alapján) megismerése, feldolgozása.
- A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Ajánlott tananyag

- alaphármasok szext és kvart-szext fordításai dúrban-mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik
- négyes hangzatok (II⁷, V⁷)
- a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fuga) stb.
- a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres műfajok ismerete: gregorián, orgánum, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió, concerto grosso, prelúdium, fuga, szvit – Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D.Scarlatti, J.S.Bach, G.F.Händel művein keresztül

Követelmény

Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudjon a tanuló kottából modális harmóniakat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatos diktálás után, illetve fejből mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a diatonikus összhangzattan,
- egy-egy jellegzetes alteráció a stíluskörön belül,
- a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Ajánlott tananyag

- négyeshangzatok és fordításai, szeptim szekvenciák,
- szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb)
- a szűkített IV. fokú szeptim
- a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
- mellékdomináns: I⁷, II⁷
- hangnemi kitérés, moduláció, +1, -1 kivítkör, a váltódomináns
- a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
- a bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei mondat, periódus (előtag-utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatos diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a romantikus kis formák feldolgozása elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül

Ajánlott tananyag

- további alterációk a szubdominánsokon (bő – terckvart, bő – szext, bő – kvintszext,) a bő kvint akkordok és vonzataik
- mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik
- modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)
- a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a romantikus (korai és késői) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.

Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. század alapvető zenei irányzatainak megismerése.
- Az eddig tanult zenei anyag készség szintű alkalmazása

Ajánlott tananyag

- a nónakkordok
- a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején
- késleltetések, alterációk szokatlan módjai
- a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
- az eddig tanult zenei anyag készség szintű alkalmazása
- a XX. századi stílusokhoz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Bárdos L.: Hangzatgyakorló I–II. (EMB Z. 60095/1–2.)
Dobszay L.: A hangok világa V–VI. (EMB Z. 6458–6459)
Dobszay L.: Mozart–album hegedűsöknek (EMB Z. 4726, 5946)
Frank O.: Hangzó zeneelmélet (TK ISBN 963 18, 2378 4)
Gárdonyi Z.: Elemző formatan (EMB Z. 3995)
Keszler L.: Összhangzattan (EMB Z. 1184)
Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan (Zeneműkiadó Bp. 1954.)
Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I–II. (Zeneműkiadó Bp. (Hármas-, négyeshangzatok) 1956.)
Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyei (EMB Z. 5971)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai (EMB Z. 6248)
Weiner L.: A hangszeres zene formái (EMB Z. 1082)
Weiner L.: Az összhangzattan előkészítő Iskolája (EMB Z. 1104)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkció zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámmal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékeztetőből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b

előjegyzésig).

A tanuló ismerje meg

- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach-invenciók és -fűgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy-egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes

- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja

- alkalmazni a zeneelmélet tárgyban szerzett (formai, harmóniai, dallami) ismereteit az új, vagy a tanult hangszeres darabok elemzése során.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga

- minta példa zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól hangolt zongora,

Tábla (ötvonalas és sima),

Jó minőségű audio- és videoberendezés,

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a 4 éves szolfézs kötelező tantárgy követelményeire épül. A szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, népzene tantárgyak ismeretanyag-részeinek felhasználásával szerves folytatását jelenti az eddigi elméleti tanulmányoknak.

Célok és feladatok

- a tanulók zenei műveltségének további gazdagítása, a zene iránti fogékonyság elmélyítése.
- Az eddig tanult zenei ismeretek stílári összefüggéseinek, szintézisének megteremtése: a zeneművekben a dallam, a ritmus, a harmónia, a forma egységének és a zene egészének megfigyeltetésével.
- A zenei ismeretek, készségek fokozatos bővítése, a zenét „értve figyelő” tevékenység kialakítása.

Feladatai:

A zenei élményanyaggyűjtés.

A zenei nyitottság kialakítása.

A tudatos zenehallgatásra nevelés.

Az eddig megszerzett tudás fejlesztése és alkalmazási gyakorlatának kialakítása, tudatosítva a tanulók szemléletében, hogy az elméleti tudás csak eszköz a zene mélyebb befogadásához.

A zeneművek értelmezése, elemzése során új dallami, harmóniai, formatani stb. ismeretek átadása.

A muzsikálási-éneklési kedv állandó „ében tartása”: a zeneművek énekelhető részleteinek aktív megszólaltatásával.

A népzene és műzene kapcsolatának bemutatása.

Zenetörténeti tájékozottság.

A zeneelméleti alapismeretek kialakítása.

A főbb zenei stílusok jellemző előadói apparátusainak, hangszereinek megismertetése.

Különböző előadói gyakorlatok megfigyeltetése.

A szolfézs, zenetörténet, zeneelmélet egymást erősítő szemléletének megalapozása.

A hangszerstanulás segítése.

A zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek további megismertetése.

A tanulók kreativitásának, hallási és gondolkodási képességeinek fejlesztése.

A tanuló személyiségének gazdagítása a zene művelésének, befogadásának örömeivel.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretanyag átadása

– A zenei alapműveltség kialakítása, az értékes zene megszerettetése.

– A zenei élményanyag bővítése.

– Nevelés a tudatos zenehallgatásra.

– A bécsi klasszikusok nagyobb lélegzetű formáinak megismerése.

– Betekintés a romantikus zeneirodalomba és a XIX. század magyar zeneművészetébe.

– Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– A zeneirodalom-ismeret megalapozása művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.

– A zenei készségek fejlesztése a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.

– Az énekelte és meghallgatott művek témáinak memorizálása kottakép illetve hallás alapján.

– A ritmikai érdekességek kiemelése, hangoztatása.

– A periódus belső és külső bővülésének megfigyelése.

– A funkciók változásának megfigyelése, éneklése.

– Az eddigi funkciós tapasztalatok bővítése, elmélyítése és alkalmazása.

– A kísérőszólamok funkciós hangjainak változatos, árnyaltabb használata.

– Kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnemekbe.

– Álzárlat.

– Zárlatok, jellegzetes harmóniai fordulatok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.

– A szonátaforma tematikus anyagának megfigyelése, felismerése.

– A rondóforma felépítése, téma és epizód felismerése.

– A hangszerek, a zenei együttesek változatos csoportosításának megismerése.

– A klasszikus és romantikus zenekar hangszerei.

– A szimfóniatételek rendezési elvei.

– Az opera zenei részei (felépítése).

– A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zene hangzásvilágában.

– Tercrokonság.

– Műdalok, áriák énekes megismerése hangszerkísérettel (tanár vagy tanuló közreműködésével.)

– Kánonok, két- vagy többszólamú vokális művek énekléssel és megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is (kamarazeneként).

– A zenehallgatási anyag részleteinek megszólaltatása egy, két vagy több szólamban.

– A klasszikus formák ismétlődő rendszerezése, tematikus anyagának megfigyelése zenehallgatással is.

Rögtönzés

– A csoport képességei szerint:

dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban,

dallamhoz ritmus-, ritmushoz dallam-osztinató,

funkciójelző basszusok rögtönzése.

Kapcsolat a társművészetekkel

– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

– Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

– A kvintkör ismerete.

– Hangközök, hangzatok.

- Hangnemi rokonságok.
- Opusz.
- Alteráció és vezetőhang.
- Szonáta. Szimfónia. A szimfónia tételei, hangnemi és formai felépítése.
- Coda. Attacca.
- Rondó. Téma. Epizód.
- A klasszikus opera. Nyitány, recitativo, ária, duett, tercett stb.
- A romantikus dal. Dalciklus. Prozódia.
- A verbunkos.
- A romantikus opera.
- A szimfonikus költemény.
- Tercrokonság.
- Verbunkos.
- Tempó- és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Tájékozódás a zenetörténeti és történelmi korokban.

Ajánlott tananyag

Klasszikus művek: J. Haydn, W.A. Mozart, L.v. Beethoven szimfonikus és hangszeres művei. Dalok. Operák.

Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.

Egy Mozart-opera megismerése.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus alkotások: dalok vagy egy dalciklus (elsősorban F. Schubert művészetéből).

Klasszikus vagy romantikus versenymű feldolgozása.

A magyar műzene: a verbunkos (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc művei alapján).

Ajánlott tankönyvek, ajánlott irodalom

Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. A bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika (I.)

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László - Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Agócsy László: Szolfézs középfok

Agócsy László: Szállj szép énekszó - 16 romantikus egyenműkar

Ádám Jenő: A dal mesterei (dalok válogatva a kötetekből)

Forrai Miklós: Duettek I-II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia és formavilága - Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai (sorozat):

Bartha Dénes: Beethoven kilenc szimfóniája

Ch. Rosen: A klasszikus stílus

S. Hughes: Mozart operakalauz

Kárpáti J. - Kroó Gy: Mozart operái

Szabolcsi Bence: A zene története

Dobák Pál: A romantikus zene története

Balassa-Gál: Operakalauz (kottás)

Tóth Dénes: Hangversenykalauz I-II: (kottás)

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10-15 zenei témát emlékezetből.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit (szimfónia, opera, romantikus dal, versenymű, szimfonikus költemény).

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzők, valamint Erkel Ferenc és Liszt Ferenc fontosabb műveit.

Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert zeneszerzők nevét és a művek címét.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiességét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.
- Betekintés a gregorián és a reneszánsz zenébe.
- A barokk zene alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. század zenéjével– elsősorban magyar szerzők műveivel.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.
- A zenetörténeti tudásanyag rendszerezése, az alapfokon tanultak összefoglalása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Az énekelt és hallgatott zenei anyag stílusjegyeinek elsajátítása a művek elemzése alapján.
- Barokk harmóniamenetek.
- A polifónia.
- Barokk műformák megismertetése.
- Színvadi betétdalok, kórustételek.
- A barokk opera.
- A versenymű felépítése.
- A szvit táncművelei.
- A prelúdium és fuga.
- Az oratórium.
- A modern zene néhány irányzata: pl. folklorizmus, neoklasszicizmus
- A XX. század komponálási technikái.
- Akusztikus skála, egészhangú skála megfigyeltetése, éneklése.
- Reihe.
- A többszámú éneklés fejlesztése a hallgatott zeneművek részleteinek megszólaltatásával: reneszánsz kórusművek, kantáta–részletek hangszerkísérettel, kánonok, két– és többszámú művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Néhány XX. századi mű(műrészlet) éneklése a csoport képességei szerint.

Rögtönzés

- Dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban, dallamhoz ritmus– ritmushoz dallam– osztinató.
- Dallamokhoz funkciójelző kísérszólam.
- A funkciójelző basszusok árnyaltabb alkalmazása.
- A XX. század néhány kompozíciós technikájának (Reihe, cluster stb.) kipróbálása.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása.
- Hangközök, hangsorok 7#, 7b előjegyzésig,
- Modális hangsorok; hangnemi rokonságok. Kvintkör.
- Akusztikus skála, egészhangú skála. Reihe, cluster.
- A különböző zenetörténeti korok stílusjegyei és műfajai.
- Tájékozódás időrendben.
- Gregorián zene.
- Madrigál, motetta, mise.
- Versenymű. Kantáta, oratórium, passió.
- Szvit. Barokk táncművelek.
- Prelúdium, fuga.
- Concertálás, concerto, concerto grosso.
- Cembalo, Fortepiano. Continuo.
- A XX. századi zenekar hangszerei.
- Folklorizmus, neoklasszicizmus.
- Tonalitás, atonalitás, politonalitás.
- Arany metszés.
- Tempó– és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan

Ajánlott tananyag

Gregorián dallamok és reneszánsz kórusművek.

A barokk zene jellegzetes műfajai.

XX. századi hangszeres, zenekari és vokális művek elsősorban a magyar zeneművészetből.

Az alábbi művek, műfajok feldolgozása ajánlott:

J. S. Bach: a–moll hegedűverseny,
J. S. Bach: Kantáta részletek, passió részletek,
J. S. Bach: egy teljes zenekari szvit.
G. F. Händel: oratóriumrészletek.
H. Purcell: Dido és Aeneas – részletek.
Olasz és francia barokk szerzők művei.
Bartók Béla: Concerto,
Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, I. Sztravinszkij: Petruska, A. Honegger: Pacific 231,
B. Britten: Variációk egy Purcell témára, Népdalfeldolgozások.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek
Németh–Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok (I–IV)
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
N. Harmoncourt: Zene mint párbeszéd (Monteverdi, Bach, Mozart)
Szabolcsi Bence: A zenetörténete
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Kroó György: Bartók kalauz
Kroó György: Bartók színpadi művei
Breuer János Kodály kalauz
Eöszé László: Kodály Zoltán
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)
A zenehallgatási anyag partitúrái és szövegek könyvek.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 témát emlékezetből énekelni vagy hangszeren megszólaltatni.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához

kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Legyen képes Bartók Béla Concerto és Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus c. művét jellegzetes témák alapján felismerni.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit

- a gregorián dallamokat,
- a reneszánsz kórusműveket,
- a barokk szvitet,
- a preludiumot és fűgát,
- az oratóriumot.

Ismerje a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát, az atonalitás és a dodekafónia fogalmát.

Ismerje a zenetörténeti korokat és időrendi sorrendjüket.

Tudja az ismertebb zeneszerzőket, zeneműveket a megfelelő zenetörténeti korba helyezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert szerzők nevét és a művek címét.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a tanult metrumokat,
- a tanult ritmuselemeket és –képleteket, az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat.
- a dallamhangok szerepét (főhang, átmenőhang, váltóhang, késleltetés) – tudja ezeket zeneileg értelmezni.

Ismerje

- a hangközöket;
- a hangközfördítés elvét.
- a hármashangzatokat és fordításait;
- a dúr- és moll hangsor hangjaira építhető hármashangzatokat,
- a fő- és mellékhármashangzatokat,
- a dominánsseptim- és a szűkített septimhangzatot (4#, 4b előjegyzésig),

- a hangzatok fűzésének elveit, első lépéseit – (I– IV– V fok).

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 4 #, 4 b előjegyzésig.

Ismerje

- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat.
- a funkciók,
- az alterációk szerepét.
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort.

Tudja ismereteit alkalmazni a készségfejlesztési és zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit:

- a reneszánsz kórusműveket és táncokat,
- a barokk zene (concerto grosso, versenymű, szvit, prelúdium és fuga, oratórium, kantáta, opera),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal)
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.
- a XX. század folklór- és neoklasszikus irányzatát,
- Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát,
- napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy alkotását.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni, a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni és társzművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan (4–5 kérdés) pld.

- A hangnemi rokonságok felsorolása,
 - Hármashangzat-fordítások felismerése kottaképről,
 - Zárlatelemzés kottakép alapján,
 - Adott műrészlet kottaképe alapján a dallami jelenségek és a dallamhangok szerepének megjelölése W.A.Mozart : C–dúr szonatina II. tétel első nyolc ütem (fő- és átmenőhangok), L.v.Beethoven: Német tánc (C–dúr) első nyolc ütem, Hoffman V.: Szonatinagyűjtemény, Régi táncok gyermekeknek
2. Egy nagyobb lélegzetű bécsi klasszikus forma (szonáta forma, variációs forma, szimfónia) felépítésének ismertetése

3. Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társzművészeti alkotások rendezése korok szerint

Felsorolás elsősorban a barokk és a XX. századi zene és néhány társzművészeti alkotás köréből.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

Öt műzenei szemelvény, téma a tanult zenei korok anyagából előadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal. (saját hangszerkíséret nem kötelező.)

A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.

A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdéseket kap.

A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus- és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyag bővítése a zenei alapműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- Az alapfokon szerzett ismeretek, készségek elmélyítése, bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korbá helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

1. témakör A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

- A modális hangsorok teljeskörű megismerése– éneklés, felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- Modális fordulatok kiemelése, éneklése. Megfigyelése zenehallgatásban.
- Homofónia, polifónia, imitáció. Tonális, reális válasz.
- Polifonikus etűdök éneklése. Homofón és könnyű imitációs részletek feldolgozása.
- Kánonok éneklése.
- Kánonokból partitúra készítés, a harmóniai fordulatok megfigyelése.
- Rövid ritmus- és dallamkánon szerkesztésének kipróbálása.
- Korál feldolgozások többszólamú éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A harmóniai fordulatok kiemelése, éneklése, megfigyelése.
- A harmóniai elemzés alapjai: foksorozatok, jelzések. Számozott basszus.
- Hármashangzatok építése a dúr és moll hangsorok fokaira.
- Mixturák éneklése.
- A duett, tercett, kvartett megjelenése a drámai műfajokban.
- Dramaturgiai szerepük, zenei megfogalmazásuk.
- Egy-egy zenei kor stílusjegyeinek összefoglalása.
- Rövid zenei részletek lejegyzése.

2. témakör Tánccal a zenében

- Az előző években megismert táncok jellemzőinek átismétlése.
- Az ismeretek bővítése újabb táncformák jellegzetességeivel.
- Olvasás, zenei írás, memorizálás elsősorban a barokk táncok köréből.
- Ritmusok kiemelése, megszólaltatása (C. Debussy, M. Ravel, I. Sztravinszkij, Joplin műveiből).
- A harmóniai szerepének megfigyelése.
- Hangszerek, hangszercsoportok hangszíneinek megismerése. „Komoly zene” – „könnyű zene” – jazzművészet.
- A meghallgatott zeneművek témáiból válogatva memorizálás, zenei írás (abszolút rendszerbe helyezés).

- Stílusjegyek felismerése, megnevezése. Az anyaghoz kapcsolódó zenei kifejezések értelmezése.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

1. témakör. A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- orgánum énektechnika (Ars Antiqua, Párizs)
- hoquetus elv (Ars Nova, Machaut)
- gregorián, chanson cantus firmus (Németalföld)
- homofónia, polifónia (mise, motetta, madrigál)
- népének és harmonizációja (a choral J.S.Bach művészetében)
- fúgaszerkesztés, imitáció (dux–comes) művek J. S. Bachtól Kodály Zoltán művészetéig,
- duett, tercett, kvartett H.Purcelltől G.Verdi-ig
- kánonok válogatva Fornsete Nyárkánon-tól a XX. századi kánonokig,
- kórusművek a reneszánsztól napjainkig

2.a) témakör Táncok a zenében

- Műzenei táncok a középkortól a jazz elemek megjelenéséig: estampida, rondeau, pavane és gagliarda, menüett, sarabande, gigue, gavotte, ländler, polka, polonaise, mazurka, verbunkos táncok, csárdás.
- A szimfóniák III. tétele: menüett, gavotte (J.Haydn, W.A.Mozart, Sz.Prokofjev).
- A romantikus kisformák (F.Chopin).
- A verbunkos (Liszt Ferenc rapszódái, Erkel Ferenc operái).
- A jazz elemek, ragtime, cake-walk (C.Debussy, I.Sztravinszkij művei)

b) szvit és rondó

- Barokk szvit (J.S.Bach, G. F.Händel, F.Couperin),
- Bécsi klasszikus rondótételek, rondók,
- Rondók, szvit a romantikából és a XX.sz. zenéjéből (M. Muszorgszkij, M. Ravel, I.Sztravinszkij, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Ránki György, Szabó Ferenc)

Dobszay László A hangok világa VI. és Útmutató

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő-romantika és XX. század I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Németh–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.

Agócsy László Bach olvasókönyv

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

H. Brown: A reneszánsz zenéje

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár

J.S.Bach: Négyszólamú korálok

Győrfi István: Korálelemzések

Bartha Dénes szerk. A zenetörténet antológiája

Dobszay László: A magyar dal könyve

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II.(kottás)

Króó György: A hét zeneműve

Szabolcsi Bence: A zene története

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Ismerje a többszólamúság megjelenési formáit, zenei jellemzőit a különböző zenei korokban.

Tudjon énekléssel illetve éneklő társakkal (vagy hangszer segítségével) zeneileg pontosan megszólaltatni két szemelvényt a gregorián dallamok, két könnyű, rövid madrigált vagy részletet, két duettet a barokk, bécsi klasszikus vagy romantika köréből.

Ismerjen a meghallgatott művekből 5–10 jellegzetes témát.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje a klasszikus zeneművészet legismertebb táncformáit, jellegzetességeit, tudja zenei korokba helyezni.
 Ismerje a bécsi klasszikus szimfóniák III. tételének felépítését.
 Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiességét (a fontosabb évszámokkal).
 Tudjon néhány társzművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alpműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és izlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag- készségfejlesztés

- A zenei műveltség bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korbá helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

A mise és requiem

- Gregorián dallamok éneklése. A latin szövegek megismerése.
- A zenei lejegyzés kialakulásának rövid összefoglalása.
- **A szolmizáció eredete. A többszólamúság kezdetei.**
- A zenei anyagból válogatva: éneklés, memorizálás, lejegyzés.
- A cantus firmus bemutatása. A zenei szerkesztési módok ismertetése.
- A reneszánsz művek harmóniáinak és záratainak megfigyelése, megszólaltatása.
- Korabeli kottakép, C–kulcsok bemutatása.
- A mise állandó részei.
- Mise a klasszikus, romantikus korból és a XX. századból.
- A requiem fogalma. Új misetételek.
- A hangzások megfigyelése, összehasonlítása. A zenei kifejezőkészség gazdagodásának megfigyelése, elemzése, okainak stílári és történelmi háttere.
- A Dies irae dallam éneklése, memorizálása, megfigyelése különböző művekben.
- A romantika és a XX. századi zene komponálási technikáinak megismerése, az alapfokon tanultak ismétlése, elmélyítése. (Tercrokonság, alteráció, a tonalitás, a forma felbomlása.)

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

- A barokk variációk.
- A basszus szólam kiemelése (éneklése, memorizálása) a passacaglia feldolgozása során.
- A bécsi klasszika zenei formáinak ismétlődő rendszerezése (a szonáta-, a variációs-, a rondó- és a triós forma felépítése, tematikus anyagának ismerete).
- A variálás megismerése– variációs lehetőségek (ritmikai, dallami, harmónia).
- Maggiore, minore).
- A variáció kipróbálása rögtönzéssel.
- A témakörhöz kapcsolódó hangszerek megismerése– (történeti áttekintése).
- A kamarazene és néhány műfaja, hangszer összeállításai (a válogatott zeneművek alapján).
- A kvartettek, kvintettek előadói apparátusa– felépítése, tételrendje a klasszikus zenében.
- A romantikus karakterdarabok zenei kifejező eszközei: hangszín, dinamika, alterációk.
- Nemzeti táncok karakterének megfigyelése, jellemző ritmusainak kiemelése, hangoztatása – különleges hangsorok megfigyelése
- Témák éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- A XX. század komponálási technikája. Hangsorformációk. Tonalitás, atonalitás.
- Témák megszólaltatása.
- A klasszikus zene, a „könnyű” zene és jazz kapcsolata.
- Klasszikus témák feldolgozásai e műfajokban. Jellegzetes hangszerek.

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

a) A mise és requiem

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- Gregorián misék
- A Dies irae dallam és feldolgozásai (H.Berlioz, Liszt Ferenc, L.Dallapicolla)
- A cantus firmus szerepe (részletek G.Machaut, G. Dufay, Josquin des Pres, G.P.Palesztrina műveiből)
- Misék: J. S. Bach: h–moll mise (tételek válogatva) J. Haydn, W.A.Mozart, F.Schubert, Liszt Ferenc, I.Sztravinszkij műveiből részletek,
- Requiemek: W.A.Mozart, H.Berlioz, G.Verdi, J.Brahms, I.Sztravinszkij, B.Britten,
- Ligeti György kompozícióiból részletek.

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

- Feldolgozásra ajánlott zenei anyag (válogatva): a leggyakoribb zenei műformák, kisformák egy-egy hangszer irodalmában és a kamarazene körében.

Hangszeres művek:

- Orgonaművek: fuga, prelúdium, toccata, fantázia, passacaglia (elsősorban J.S. Bach művei),
- zongora darabok a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven szonáták,
- az etűd, prelűd, nocturne, mazurka, polonaise, rapszódia, bagatell (F.Chopin, Liszt Ferenc, Bartók Béla és más szerzők művei alapján),
- a XX. sz. szóló zongorairodalma (C.Debussy, Bartók Béla, A.Schönberg, A.Webern, Kurtág György művei).

Kamarazene

- a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn vonósnégyes, W.A.Mozart: Fuvolanégyes, Klarinét kvintett, D–dúr oboanégyes, L. van Beethoven: Tavaszi szonáta, B–dúr zongoratrió, gordonka–zongora szonáta, Esz–dúr oktett, F.Schubert A–dúr zongoraötös, d–moll vonósnégyes, J.Brahms Á–dúr hegedű–zongora szonáta– válogatva),
- a XX. századból (néhány mű vagy részlet kiválasztása O.Respighi: Dór kvartett, I.Sztravinszkij: A katona története (szvit), C.Debussy: Fekete–fehér (2 zongorára), M.Ravel: a–moll zongorahármas, D.Milhaud: Brazília (2 zongorára), Bartók Béla: Kontrasztok, Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Hidas Frigyes: Fúvósötös, Kurtág György: Nyolc duó hegedűre és cimbalomra).

Dobszay László: A hangok világa VI.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Németh–Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

Króó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Babits Mihály fordításában Amor Sanctus (Középkori himnuszok latinul és magyarul)

Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig

Gonda János: Jazz

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja énekléssel (vagy hangszer segítségével) a Dies irae dallamot (kotta nélkül), öt–tíz jellegzetes témát a megismert hangszeres vagy kamarazenei művek köréből stílusosan megszólaltatni.

Ismerje a meghallgatott zeneművek egy–egy jellegzetes témáját.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Legyen képes dallami, harmóniai, formai ismeretek alapján zenei korba helyezni műveket.

Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Elményanyaggyűjtés a zenei alpműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.
- A zenei elemzési képesség kimunkálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag- készségfejlesztés

- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenei történeti korból helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

- Az oratórium, a passió, a kantáta zenei jellemzőinek ismertetése.
- Az anthem ismertetése.
- Az oratórius művek témája (tartalmi), felépítése, zenei részei (recitativo, ária, arioso, kórustétel, turba, choral), szereplői, dramaturgiája.
- A művek dramaturgiája és a zenei részek közötti összefüggések bemutatása.
- Az előadói apparátusok a különféle zenei korokban.
- A kifejező eszközök gazdagodása a zenei történeti korok egymásutánjában.

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

- A concerto, concerto grosso a barokk korban. Felépítésük, tételtípusaik.
- A barokk zenekar. A szóló és tömbhangzás megfigyelése.
- A versenyművek kialakulása. A hangszerek fejlődése, új hangszerek megjelenése.
- A concerto grosso és a versenyművek közötti különbség megfigyelése.
- Versenyművek a klasszikus korban. Felépítésük. (A klasszikus formák ismertetése)
- A versenyművek tartalmi, majd formai változásai a romantika és a XX. századi alkotásokban.
- A műfaj új lehetőségei (rapszódia, variáció sorozat, szimfónia-concerto).
- A hangrendszerek, harmóniak kiemelése a meghallgatott zeneművek elemzése során.
- A művek egy-egy témájának, részletének éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- Ritmusk kiemelése, hangoztatása.
- Jellemző harmónia sorok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
- Harmóniai elemzés- (a csoport képességeitől függően).

Kapcsolat a társ művészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társ művészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag :

- A barokk kor kiemelkedő alkotásai (J.S.Bach : Karácsonyi oratórium, János vagy Máté passió, Parasztkantáta, Kávékantáta; Weinen klagen... vagy Wachtet auf...; G.F.Händel: Messiás vagy Judás Makkabeus; Esterházy Pál: Harmonia Coelestis – c. művekből részletek.
- A bécsi klasszikus kor oratorikus művei (pl. J. Haydn Évszakok, Teremtés; W.A.Mozart: Exsultate, Jubilate, L.van Beethoven: Karfantázia)
- Romantikus alkotások (F.Mendelssohn: Éliás, G.Rossini: Stabat mater, Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája),
- XX. századi alkotások (A.Schönberg: Egy varsói menekült, I.Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia, A.Honegger: Johanna a mágián, C.Orff: Carmina burana, K. Penderecki: Dies irae, Bartók Béla: Cantata profana, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum, Farkas Ferenc: Cantus Pannonicus, Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger, Sugár Rezső: Hősi ének, Petrovics Emil: Jónás könyve részletek.)

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A concerto, concerto grosso, versenymű, sinfonia concertante műfajok jellemzői;

A. Corelli (12 Concerto grosso), A. Vivaldi (A négy évszak, Blockflöteverseny), J.S. Bach (Brandenburgi verseny, cembaloverseny, a-moll hegedűverseny), G.F. Händel (F-dúr orgonaverseny), B. Marcello (oboaverseny), J. Haydn (Esz-dúr trombitaverseny, C-dúr gordonkaverseny), W.A. Mozart (Esz-dúr Sinfonia concertante, Á-dúr klarinétverseny, d-moll zongoraverseny, Á-dúr hegedűverseny, D-dúr fuvolaverseny) L. van Beethoven (Esz-dúr zongoraverseny, D-dúr hegedűverseny) R. Schumann (a-moll zongoraverseny), F. Chopin (e-moll zongoraverseny), Liszt Ferenc (Esz-dúr zongoraverseny, Magyar fantázia), P.I. Csajkovszkij (b-moll zongoraverseny, D-dúr hegedűverseny), A. Dvořák: h-moll gordonkaverseny, M. Ravel (G-dúr zongoraverseny), I. Sztravinszkij („Baseli Concerto”), G. Gershwin (Kék rapszódia), Sz. Prokofjev (Szimfónia-concerto), D. Sosztakovics (a-moll hegedűverseny), A. Hacsaturján (Zongoraverseny), Dohnányi Ernő (Változatok egy gyermekdalra), Bartók Béla (III. zongoraverseny), Járdányi Pál (Hárfa-verseny), Kurtág György (Brácsaverseny) műveiből.

Agócsy László: Szolfézs középfok III–IV
 Németh–Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Tóth Dénes: Hangversenykalauz
 Szabolcsi Bence: A zene története
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
 Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
 Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.
 Tudjon két áriát (ária-részletet), két korált énekléssel, éneklőtársakkal megszólaltatni.
 Tudjon idézni a megismert művekből 8–10 témát.
 Ismerjen fel jellegzetes témák alapján néhány zeneművet.
 Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
 Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait.
 Tudja a megismert zeneszerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiességét (a fontosabb évszámokkal).
 Tudjon néhány társzművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alpműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése.
- A készségek további elmélyítése. Az ismeretek bővítése.
- Rendszerező ismétlés.
- A zenei elemzési képesség kibontakoztatása.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag-készségfejlesztés

- A zenei készségek fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

- A megismert műfajok áttekintő ismételése.

3. témakör: Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

a) dal, dalciklus,

b) opera, zenedráma, balett

- A trubadúrok, Minnesängerek szerepe, hangszereik ismertetése.
- A dal műfajának kialakulása.
- A barokk és klasszikus dal zenei jellemzői.
- A dalforma, strófikus szerkezet, átkomponált dal.
- A kísérő szólam dramaturgiai jelentősége.
- A romantikus dallamszövés és harmóniak megfigyelése.
- Az új modulációs irányokból a tercrokonság ismertetése.
- Dalciklus– dramaturgiai összefüggések bemutatása.
- A hangulatok, témák visszatérése a cikluson belül– megfigyelés, éneklés.
- Harmóniasorok feldolgozása, megszólaltatása hangszerrel is.

A XX. századi dalok stílusjegyei.

- A dalok szövege, prozódíája. (Utalás az irodalmi alkotásokra).
- A mondanivaló és a zenei eszközök kapcsolata.
- A magyar népdal megjelenése a XX. századi magyar zeneszerzők alkotásaiban. (A magyar népdalstílusok összegező ismételése).

Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.

- Recitatívók, áriák szerepe.

Mozgás, gesztus a zenében. A karakterek érzékelése a balettekben.

- A különböző népek táncai, valamint a korabeli táncok a balett színpadon.
- A ritmus, dallam megfigyelése– szimmetria, aszimmetria.
- A XX. századi balett. A szereplők jellemzése zenei témákkal.
- A zene és koreográfia összefüggése.

6. témakör Zenekari műfajok

- Az alapfokon tanult szonáta-, rondó- és variációs forma ismételése.
- A szonátarondó. A scherzo tétel.
- A bécsi klasszikus és a romantikus szimfónia felépítése (tételrend, tételtípusok).
- A stílári és formai jellemzők összefoglalása a hallgatott zenei anyag alapján.
- Átmenet a romantikába: a tételformák fellazulása, új hangzások megjelenése.
- A zenekari hangzás gazdagodása, új hangszerek megjelenése.

A XX századi zenekari művek effektusainak megfigyelése.

- Visszaütalás a klasszicizmusra– a neoklasszicizmus.
- A szimfonikus költemények zenei szerkezete.
- A programzene. Az irodalmi, képzőművészeti alkotások megjelenése a zeneművészetben.
- Humor a zenében.
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

c) dal, dalciklus,

d) opera, zenedráma, balett

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag: dalok, dalciklusok

- A XIII. századi trubadur és minnesänger műdaloktól a XX. századi népdalfeldolgozásokig (a trubadúrok, trovérek, minnesängerek művészetét Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok).
- A klasszicizmus dalirodalma (J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven dalok válogatva)
- A romantika dalainak, dalciklusainak megismertetése (elsősorban F. Schubert, R. Schumann ciklikus alkotásai).
- A XX. sz. dalirodalma G. Mahler, M. Ravel, B. Britten, A. Schönberg, W. Williams, Farkas Ferenc művei alapján.
- A magyar népdalok feldolgozásai Bartók Béla, Kodály Zoltán, Farkas Ferenc, Járdányi Pál műveiben.

opera, zenedráma, balett a barokk kortól napjainkig

C. Monteverdi, H. Purcell, W. Gluck, W.A. Mozart, L. van Beethoven, G. Verdi, R. Wagner, P.I. Csajkovszkij, I. Sztravinszkij, G. Gershwin, A. Berg, Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Ránki György, Petrovics Emil, Szokolay Sándor alkotásai.

6. Zenekari műfajok

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A szimfónia J.Haydn-től napjainkig (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven, F.Schubert, R.Schumann, F.Mendelssohn, Liszt Ferenc, A.Dvořák, P.I.Csajkovszkij, G.Mahler, P.Hindemith, A.Honegger, Sz.Prokofjev, D.Sosztakovics művei.
- A szimfonikus költemény (tematika szerint csoportosítva); – irodalmi ihletésű (Liszt Ferenc, R.Strauss); – tájleíró jellegű (B.Smetana, A.Borodin, J.Sibelius); – mese ihletésű (Sz.Prokofjev)
- Zenekari művek a XX. századból (C.Debussy: A tenger, Kodály Zoltán: Páva variációk, Bartók Béla: Táncszvit)

Dobszay László: A hangok világa IV–V–VI. kötet.
 Agócsy László: Szolfézs középfok IV.
 Nógrádi–Németh–Puster: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
 Kodály Zoltán–Vargyas L.: Magyar népzene
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Tóth Dénes: Hangversenykalauz
 Szabolcsi Bence: A zene története
 Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
 Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
 Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)
 Balettek könyve

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
 Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.
 Tudjon három–három klasszikus és romantikus dalt zeneileg stílusosan előadni.
 Tudjon legalább öt klasszikus témát kotta nélkül énekelni (vagy hangszerezen megszólaltatni).
 Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
 Ismerje fel a zeneműveket a jellegzetes témák alapján.
 Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait, stíláriis jellemzőit.
 Tudja a megismert zeneszerzők munkásságát zenei korokhoz kapcsolni.
 Tudja a szerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).
 Tudjon néhány társzművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított
- Ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a tanult metrumokat (beleértve az aszimmetrikus metrumokat is),
- a tanult ritmuselemeket és – képleteket.
- a dallamhangok szerepét – tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, beugró váltóhang, késleltetés, előlegezés).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: ismerje az oktávon túli hangközöket, a hangközök sajátosságait.
 Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.

Ismerje

- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat.

Ismerje a XX. századi zenében használatos főbb hangrendszereket.
 Ismerje a dúr és mollhangsor hangjaira építhető szeptimhangzatokat, a dominánsszeptim hangzat fordításait.
 Ismerje a hangzatok fűzésének elveit,

- a zárlattípusokat,
- a funkciók,
- az alterációk szerepét.
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát, ismerje fel ezeket kottakép alapján.
- a tercrokonság fogalmát,
- a tonalitások különféle típusait,

– a zenei szerkesztésmódokat.

Ismerje a főbb zenetörténeti korok stílárís jellemzőit, a stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellegzetességeit.

Ismerje a

– középkor gregorián zene, mise

– a reneszánsz kórusművek és hangszeres zene,

– a barokk zene (concerto grosso, versenyművek, szvit, prelúdium és fuga, oratórium, kantáta, passió, opera, hangszeres műfajok),

– a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal, egyházi műfajok)

– a romantika (dal, szimfonikus költemény, szimfónia, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.

Legyen ismerete a XX. századi zene egészéről, kiemelkedő alkotó egyéniségeiről, műalkotásairól, irányzatairól,

– a népzenei és műzenei hagyományokhoz való viszonyáról.

Ismerje Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát, alkotásait – valamint napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy művét.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni.

– a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen képes

– az elsajátított zenei fogalmakat szakszerűen használni,

– zenei megfigyeléseit rendszerezni,

– zenetörténeti összefüggésekben tájékozódni,

– a zenei alkotások és a társművészetek kapcsolatait felismerni.

Tudja ismereteit alkalmazni az öntevékeny zenehallgatás során is.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Bécsi klasszikus mű elemzése hallás és kottakép alapján

A tanuló a mű kottáját kézhez kapja. (Ajánlott egy zongorára írt triós vagy variációs forma – a kottán a mű szerzője és címe ne legyen feltüntetve).

Feladatok:

– A zenei korszak megjelölése– esetleg a szerző megnevezése,

– A hangnem megállapítása, a hangnemi folyamatok vizsgálata.

– A műben megfigyelt ritmikai, dallami jelenségek felsorolása,

– A funkciós és harmóniai jellegzetességek megjelölése– zárások elemzése.

2. Teszt kérdések zenei ismeretekből (5–6 kérdés) pld.

– Soroljon fel a barokk korszak stílusjegyeiből legalább hármat!

– Ismertesse a klasszikus szimfónia tételrendjét!

– Soroljon fel XX. századi skála–formációkat!

– Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások egymáshoz rendezése.

– Három jellegzetes zenei téma felismerése kottakép alapján.

– Három jellegzetes ritmus felismerése (teljes) kottakép alapján (pl. bolero, mazurka, verbunkos stb.)

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

– Őt műzenei szemelvény (szabadon válogatva a tanult zenei korok anyagából) előadása szóló énekiéssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal.

– A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.

– A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

– A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdésekre válaszol.

– A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio-vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

IMPROVIZÁCIÓ

Az improvizáció spontán szerkesztés, gyors reagálás egy zenei problémára, amelynek az azonnaliság ad különös izgalmat; a kompozíció hosszabb ideig tartó szerkesztés eredménye, melyben a gondolat finomítására, csiszolására nyílik lehetőség.

A kétféle tevékenység folyamatos és egyidejű jelenléte segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakítását, felkelti és fokozza a figyelmet, döntésre készletet és kialakítja a gyors reagáló készséget.

Az improvizáció tantárgy feladatai:

- az improvizációs készség kialakításának és fejlesztésének módszeres megvalósítása, kiegészítve kompozíciós feladatokkal, esetleg vizuális – és egyéb – analógiákkal, különös tekintettel az interdiszciplináris kapcsolatokra,
- az improvizációnak a zeneművek interpretációs feladataival párhuzamosan és azokkal összhangban – kölcsönhatás formájában – szerepet kell kapnia a képzés teljes folyamatában,
- a zenei nyelv spontán, önálló elsajátításának és alkalmazásának segítése,
- a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése,
- bizonyos általános képességek (memória, önkontroll, döntési készség, szuggesztivitás) fejlesztése,
- a zenei szerkesztés (összhangzatlan, ellenpontlan, formatan stb. elemeinek) zeneművekben való felismerése és kreatív alkalmazása,
- tájékozódás a különböző zenei stílusokban, az egyes stílusok mélyebb ismerete és a stílusokban való önálló rögtönzőkészség megszerzése,
- az interpretációs készség fejlesztése,
- a zenei fantázia és a zenei érzékenység fejlesztése,
- a zenei kreativitás és általában a kreatív gondolkodás kialakítása és fejlesztése.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Zenei elem: hang (erő, idő, magasság, szín).
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet.
- Ismerkedés a hangokkal (természeti hangok, emberi hangok, tárgyak-, hangszerek hangjai).
- Ismerkedés a hangkeltő eszközökkel és a hangszerekkel.
- Hangzaskarakterek, hangkarakterek, – hangképzés, artikuláció – („pontoszerű” – „vonalszerű” – „foltyszerű” hangzások: egymástól elválasztott hangok, egymással összekötött hangok, hosszan szóló hangcsoportok).
- Ismerkedés az ABC-s hangokkal (törzshangok, oktávok)
- Hangok a hangszeren.

Ritmika

- A hangok és a szünetek értéke.
- Egyenletes – nem egyenletes.
- Páros – páratlan metrum.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Választható improvizációs feladatok

- Egyszerű improvizációk a hangok különböző megszólaltatási lehetőségeire építve, kapcsolatban az erővel, idővel, magassággal és hangszínnel – ellentétek, átmenetek – fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Hangok és szünetek kapcsolata.
- „Pontszerű” – „vonalszerű” – „foltszerű” hangzások és ezek különböző kombinációi.
- Különböző hangulatok, történések stb. hangzásai.
- Improvizáció egy adott hangmagasságon – ellentétek, átmenetek.
- Improvizáció meghatározott metrumú ritmussorra, a hangok szabadon választhatók.
- Kötött és kötetlen formák.
- Párbeszédek a fentiekre építve (tanár és tanuló, tanuló és tanuló játéka).
- Szóló–tutti játékok.

Kompozíciós feladatok

- Egyszerű ritmuskompozíció írása, megadott értékek, megadott szünetek használata, megadott metrum és ütemszám.

Ajánlott tananyag

Sáry László: Társasjáték

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai– Zongoraiskola I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Apagyí Mária: Zongorálom

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

- a törzshangok hangszeren történő megszólaltatása a hangok tulajdonságai alapján;
 - a legegyszerűbb hang- és szünetértékek ismerete és alkalmazása; a 2/4-es, ütem felismerése és alkalmazása.
- A tanuló legyen képes zenei eszközökkel ellentéteket, átmeneteket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Egy improvizáció,
- Egy megírt és előadott ritmuskompozíció.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előképző 1. évfolyam anyagának összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet.
- Ismerkedés a hangokkal, a hangkeltő eszközökkel és a hangszerekkel.
- Hangzascarakterek, hangkarakterek – hangképzés, artikuláció.
- Kottatolás, kottairás (vonalszer, kulcsok).
- Kottairás: a hagyományos és a mai zene notációja.
- Hangközök.
- Bichord, trichord, tetrachord, pentachord.
- Pentatónia.
- Kromatikus hangsor (különböző szelvények).
- Egészhangú skála (különböző szelvények).
- Felhangok.

Ritmika

- A hangok és a szünetek értéke.
- Egyenletes – nem egyenletes.
- Páros – páratlan metrum.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységek (2+2 ütemek).

Választható improvizációs feladatok

- Egyszerű improvizációk a hangok különböző megszólaltatási lehetőségeire építve, kapcsolatban az erővel, idővel, magassággal és hangszínnel – ellentétek, átmenetek – fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- A hangszer megszólaltatási lehetőségeinek széles skálája.

- Hangok és szünetek kapcsolata.
- „Pontszerű” – „vonalszerű” – „foltszerű” hangzások és ezek különböző kombinációi.
- Különböző hangulatok, történések stb. hangzásai.
- Improvizáció egy adott hangmagasságon – ellentétek, átmenetek, meghatározott hangközzel, 2 – 3 – 4 – 5 egymás melletti hangra építve, pentaton improvizációk, kromatikus hangsor néhány hangjával, egészhangú hangsorral (vagy néhány hangjával).
- Felhangjáték improvizáció.
- Improvizációk meghatározott értékű hangokkal (páros, páratlan metrumban).
- Meghatározott metrumú ritmussorra történő improvizáció, a hangok szabadon választhatók.
- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységekből álló improvizáció.
- Négysoros improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló–tutti játékok.

Kompozíciós feladatok

- Egyszerű ritmuskompozíció írása, megadott értékek, megadott szünetek használata, megadott metrum és ütemszám.
- Egy, vagy néhány hangból álló kompozíció.

Ajánlott tananyag

Sáry László: Társasjáték

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai– Zongoraiskola I.

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például Kurtág György: Játékok I. kötet, Sári József: Bicinien (két hegedűre),

Gonda János: A rögtönzés világa I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

A törzshangok és oktávok ismerete, egyszólamú kottairás violín– vagy basszuskulcsban; az egész–, fél–, negyed–, nyolcadhang és szünetértékek ismerete és alkalmazása;

A 2 /4-es, 3/4-es, ütemek felismerése és alkalmazása.

A tanuló legyen képes zenei eszközökkel ellentéteket, átmeneteket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- A tanult anyaghoz kapcsolódó improvizáció;
- Egy megírt és előadott ritmuskompozíció, vagy néhány hangra épített egyszólamú kompozíció.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előkészítő évfolyamok anyagának összefoglalása, kiegészítése és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép.
- Kottaolvasás, kottairás (vonalszer, kulcsok, módosítójelek).
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.
- Bichord, trichord, tetrachord, pentachord.
- Pentatónia.
- Variációk, variáns.
- Dallamépítkezés (lépés, ugrás, hangismétlés). Legato – staccato játékmód.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Felhangok.
- Dallam–kíséret–viszonyok (orgonapont, dudakíséret, ostinato, kettősfogás, akkord).
- Dallam – dallam viszonyok (unisono, párhuzam, ellenmozgás, tükörkép).

Ritmika

- Átkötött hang.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységek (2+2 ütemek, kérdés–válasz–viszonyok).
- Nyolcütetes periódus (4+4 ütemes tagolódás).

Választható improvizációs feladatok

- Hangszerbemutató improvizáció (a hangszeren létrehozható hangok és hangzások széles skálán történő megszólaltatása).

- Hangzások és színek a hangszeren.
- Különböző hangzások egymáshoz való viszonyítása.
- Adott hang más-más környezetben.
- Improvizáció meghatározott hangközzel, meghatározott metrumban, meghatározott ütemszámmal, vagy szabadon.
- Egyszólamú játékok (legato, staccato, vagy legato és staccato) 2, 3 vagy 4 egymás melletti hanggal.
- Pentachord (dúr vagy moll) dallamok páros (páratlan) metrumban, meghatározott ütemszámmal, egy szólamban vagy egyszerű többszólamú szerkesztésben. (Egy tanuló játéka, vagy tanár és tanuló játéka).
- Pentaton improvizáció.
- Improvizáció néhány hangos motívumra építve, figyelve a motívum- és ritmusvariálás különböző lehetőségeire és az adott motívum más-más hangon való megjelenésére (transzponálás).
- Improvizációk egy kiválasztott zenei elvre és annak variációira építve.
- Unisono improvizációk – párhuzamos szerkesztésű improvizációk (megadott vagy szabadon választott hangkészlet).
- Tükörkép-improvizációk (ritmus-tükörképek, dallam-tükörképek; megadott vagy szabadon választott hangkészlet).
- Improvizációk meghatározott ritmikai problémára építve.
- Improvizációk kétszólamú ritmussorra építve. A hangkészlet szabadon választható.
- Improvizációk négyütemes egységekre építve, 2+2 ütem, kérdés-válasz viszony. (A tanár kérdez, a tanuló válaszol vagy fordítva).
- Improvizációk nyolcütemes egységekre építve, 4+4 ütem, kérdés-válasz viszony.
- Négy soros dallam improvizációk.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, legalább egyszólamú szerkesztésben, violín- vagy basszusuklcsban.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokosmosz I. kötet

Kurtág György: Játékok I. kötet

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai– Zongoraiskola I.

Papp Lajos: 27 kis zongoradarab

Sári József: Bicinien

Sári József: Lépésről lépésre...

Sári József: Sul Tasto

Gonda János: A rögtönzés világa I. kötet

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

kottaolvasás-kottairás violín- és/vagy basszusuklcsban;

módosítójelek ismerete és alkalmazása;

A tanuló legyen képes zenei eszközökkel variánsokat, párhuzamokat, tükörképeket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző jellegű improvizáció;

- Egy megírt és előadott kompozíció.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évfolyamok anyagának összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép, ismétlés, visszatérés.
- Ritmusvariációk.
- Dúr és moll hármashangzatok felépítése.
- Tonika, domináns, szubdomináns jelentése. Vezetőhang, szeptimhang.

Ritmus improvizáció, pontozott ritmusok

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Az ismétlés és visszatérés szerepe a zenei formaépítkezésben.
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évfolyamok improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.

- Improvizáció egy hangközzel (megadható: metrum, ütemszám).
- Egyszólamú etűd-improvizáció (T–D, I–V) funkciókra építve, csak a hármashangzatok hangjainak használatával, különböző metrumokban. Improvizációk megadott ritmikai problémákra építve (pl. legyen benne triola stb.).
- Improvizáció kétszólamú ritmussorra építve. A hangkészlet szabadon választható.
- Improvizáció néhány hangos motívumra építve, ritmusvariálás és transzponálás lehetőségeivel. – Kétütemes egységekből álló ritmus-, vagy egyszerű dallam improvizáció az ismétlésre vagy a visszatérésre építve. (A kétütemes egységeket betűvel jelölve: AA BB CC stb., vagy ABACAD stb.)
- Improvizációk a mai zenére jellemző hangkészletekkel (pl. kromatika, egészhangú hangsor, a modellek valamelyike, pl. 1:5 modell stb.)
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszédek a fentiekre építve.
- Improvizációk kromatikus hangkészlettel

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, legalább egyszólamú szerkesztésben, violín- vagy basszusuklusbán.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokosmosz I–II. kötet

Kurtág György: Játékok I–II. kötet

Tarka-barka (Teőke Mariann)

Sári József: Bicini

Sári József: Sul Tasto

Sári József: Die Neun Zwerge

Gonda János: A rögtönzés világa I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.

A dúr és az összhangzatos moll hangsor ismerete 2#, 2b előjegyzésig.

V–I fokok a kíséretben.

Kromatika, egészhangú hangsor,

Pontozott ritmusok és egyszerű szinkópák felismerése és alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző jellegű improvizáció;
- Egy megírt és előadott egyszerű kompozíció.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép, ismétlés, visszatérés, variáns, variáció
- Kvintkör, előjegyzések. Dúr és moll hangsorok felépítése, kapcsolata.
- Tonika, domináns, szubdomináns. Vezetőhang, szeptimhang. I, IV, V. fokok egyszerű akkordokban.
- Hangközök, alap hármashangzatok (négyféle), dúr, moll hármashangzatok fordításai.

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Kéttagú forma.

Artikuláció:

- hangpár és staccato különböző kapcsolási lehetőségei;
 - tenuto és legato különböző kapcsolási lehetőségei.
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció meghatározott hangközökre építve.
- Hármashangzat-improvizációk (különböző hangulati szempontok, karakterek megadhatók).
- Hangpár- improvizációk.

- Improvizációk hangpár és staccato különböző kapcsolataira, különböző artikulációs lehetőségekre. (bármilyen hangkészlettel).
- Egyszólamú etűd improvizáció funkciókra építve, csak a hármashangzat hangjait használva.
- Improvizáció adott hármashangzattal és a hangzat változóhangjainak alkalmazásával.
- Modell improvizáció a hangszer adottságaihoz mérten.
- Különböző technikai problémákat segítő improvizációk, bármilyen hangkészlettel (pl. gyors pergőjáték, trilla stb.).
- Rítmus improvizáció: triola, felütés.
- Improvizációk dūr jellegű blues-sémával, egyszerű tritonus kísérettel.
- Kétszólamú improvizációk.
- Improvizációk a mai zenére jellemző hangkészletekkel (különböző tempók, karakterek).
- Improvizáció adott motívumra építve.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Mesterek kompozícióhoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra egyszólamú szerkesztésben, vagy egyszerű kétszólamúsággal.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokosmosz I–III. kötet

Kurtág György: Játékok I., II., IV. kötet

Hunyadi Zsuzsanna: A didergő király

Károlyi Pál: Négy etűd

Papp Lajos: Első játékok a zongorán

Sári József: Die Neun Zwerge

Sári József: Kilenc miniatűr

Kocsár Miklós: 15 zongoradarab (Tarka-barka)

Kocsár Miklós: Nyolc könnyű karakterdarab gitárra

Takács Jenő: Sounds and Colours

Samuel Adler: Gradus I. (New York Oxford University Press, 1971. Printed in USA)

Jaroslav Vodrážka: Die Orgelimprovisation (Editio Supraphon Praha, 1988.)

Gonda János: A rögtönzés világa I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illeszkedően

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.

Az eddig tanult hang- és szünetérték ismerete, használata. Az eddig tanult hangközök ismerete.

A dūr és az összhangzatos moll hangsorok ismerete

A rendezőelvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Egy funkcióra épülő és egy mai hangzású improvizáció;
- Egy megírt és előadott egyszerű kompozíció.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek összefoglalása és szerves folytatása.

- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés.
- Dūr és moll hangsorok felépítése, kapcsolata. Vezetőhang, szeptimhang.
- Tonika, domináns, szubdomináns. I–IV–I, I–V–I, I–IV–V–I fokok kapcsolása.
- Egyszerű összhangzattani alapismeretek.
- Hangközök, hármashangzatok és fordításaik.
- Szekvencia, kánon.
- Pentaton blues hangsor
- Háromtagú formák
- Kvintkör

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Két- és háromtagú formák.
- Négyesoros dallamépítkezés (népdalszerkezet)

Artikuláció:

- hangpár és staccato különböző kapcsolási lehetőségei;
- tenuto és legato különböző kapcsolási lehetőségei.
- Ornamentika.
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása. Improvizáció meghatározott hangközökre építve.
- Hármashangzat-improvizációk.
- Improvizáció adott hármashangzattal és a hangzat váltóhangjainak (átmenőhangjainak) alkalmazásával.
- Egyszólamú dallam improvizáció meghatározott hangnembben (dúr vagy moll).
- Dallam improvizáció szekvenciákkal.
- Kétszólamú improvizáció imitációkra építve.
- Egyszerű kánon-improvizációk (ritmus, dallam).
- Improvizáció T–D–D–T funkciókra (keringő, klasszikus, lassú barokk).
- Improvizáció a jazz S–D–T (II–V–I) funkciós sémájával (két- és négyütemes egységek, különböző hangnemekben).
- Kétszólamú etűd improvizáció T–T–D–T, T–D–D–T, T–S–D–T funkciókra építve, a dallamban váltó- és átmenőhangok.
- Kétszólamú improvizáció, komplementer lehetőségek, hangpár, staccato alkalmazásával, bármely hang használható.
- Kétszólamú improvizáció, komplementer lehetőségek, hangpár, staccato alkalmazásával, T–D–D–T funkciókra építve.
- Hangpár, staccato improvizáció T–D–D–T, T–D–D–T, T–D–D–T funkciókra építve. A négyütemes egységeket ismételni, a középső egységet más hangnembben játszani – ismétlés, visszatérés.
- Improvizációk különböző artikulációs lehetőségekre építve.
- Egyszólamú improvizáció valamelyik modális hangsorra építve.
- Improvizáció egyszerű, nem modulatorikus jazz–standardek harmóniasoraira.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk, elsősorban egyszerű klasszikus stílusú darabokhoz, klasszikus menüettekhez.
- Pábeszéd a fentiekre építve.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, egyszólamú szerkesztésben, vagy egyszerű kétszólamúsággal.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz III–IV. kötet

Károlyi Pál: Négy etűd

Kurtág György: Játékok II–IV. kötet

Durkó Zsolt: Törpék és óriások

Hunyadi Zsuzsanna: A didergő király

Sári József: Hat epigramma

Sári József: Nyolc könnyű karakterdarab gitárra

Sári József: 6 Paragramma

Sári József: Zeitmühle

Samuel Adler: Gradus II.

Jaroslav Vodrážka: Die Orgelimprovisation

Klasszikus stílusú zenedarabok, pl. Haydn–táncok, Mozart–menüettek

Kocsár Miklós: Hang–köz–játékok

Kocsár Miklós: 15 zongoradarab (Tarka–barka)

Gonda János: A rögtönzés világa II. és III. (első rész)

Zenehallgatás az aktuális tematikához illeszkedően

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.

Az eddig tanult hang és szünet értékek használata

Páros és páratlan metrum

Egyszerű funkciós alapismeretek

A rendezőelvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Egy funkciókra épülő és egy mai hangzású improvizáció;
- Három funkcióra épülő, esetleg jazz–jellegű improvizáció;
- Egy megírt és előadott kompozíció.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés, szimmetria, aszimmetria.
- Variáció.
- Hangközök, hármashangzatok, és azok váltóhangjai, négyeshangzatok.
- Dúr és moll hangsorok.
- Összhangzattani alapismeretek; alteráció, moduláció.
- Modális hangsorok.
- Kromatikus hangsor, egészhangú hangsor, modellek.
- Blues hangsor
- Dodekatónia.
- Minimal zene.
- Homofónia, polifónia.
- Szekvencia, imitáció, kánon.

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.
- A jazz swinges, lüktető ritmikája; beat – off beat gyakorlatok.
- Változó metrumok.
- Ornamentika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Két- és háromtagú formák.
- A háromtagú blues forma A1–A1–B

Stílus

- Kortárs zene, jazz, 20. századi stílusok, romantikus, klasszikus, barokk zene.
- Népdalfeldolgozások.
- Kottairás: régi zene, mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció különböző hangközökre építve (különböző karakterek).
- Hármashangzat-improvizációk váltóhangokkal. Négyeshangzat-improvizációk.
- Etüdimprovizációk különböző technikai problémákra építve.
- Szimmetriák és aszimmetriák létrehozása különböző zenei eszközökkel.
- 20. századi szerzők műveihez kapcsolódó improvizációk (Bartók, Kodály, Kurtág, Sári József, Debussy, Ravel, Szkrjabin, Webern, Sztravinszkij, Lutosławski, Messiaen stb.). Improvizáció egészhangú hangsorral.
- Klasszikus stílusú művekhez kapcsolódó improvizációk (Haydn, Mozart stb.).
- Klasszikus menüett-improvizációk.
- Barokk stílusú művekhez kapcsolódó improvizációk (Bach, Händel, Couperin stb.).
- Barokk menüett-improvizációk.
- Egyszólamú dallam improvizáció megadott hangnemben, meghatározott hangnemkiteréssel.
- Keringő-improvizáció (Schubert–keringők elemzése).
- Romantikus improvizáció
- Improvizáció adott témára.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Népdal improvizációk és variációk.
- Improvizációk a dúr és moll jellegű, 12 ütemes blues-sémára, a két- és négyütemes, dúr és moll jellegű, II–V–I alapú funkciós sémára,
- Párbeszédek a fentiekre építve.
- Szóló – tutti improvizációk, kamarafarmában.
- Saját, szabad stílusú improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, egyszólamú, többszólamú szerkesztésben.

Ajánlott tananyag

A hangszeres és szolfézsórákon tanult kortárs zenei művek, pl.:

Kurtág György: Játékok II–V. kötet

Sári József: Hat epigramma

Sári József: Variazioni Immaginarie

Sári József: 6 Paragramma

Sári József: Zeitmühle

Sári József: Ghiribizzi

20. századi szerzők művei, romantikus, klasszikus és barokk darabok, Bartók és Kodály népdalfeldolgozásai

Gonda János: A rögtönzés világa II. és III. (első rész)

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.
A stílusokban való eligazodás, és egyszerű zenei gondolatok létrehozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Két különböző stílusú kompozíció.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés, szimmetria, aszimmetria.
- Variáció.
- Hangközök, hármes-, négyes-, ötöshangzatok és fordításai.
- Dúr és moll hangsorok.
- Összhangzattani ismeretek; alteráció, moduláció. (Moll szubdomináns, váltódomináns, nápolyi akkord).
- Modális hangnemek, néhány harmónia.
- Kromatikus hangsor, egészhangú hangsor, modellek.
- Akusztikus hangsor.
- Pentaton és összetett blues-hangsorok.
- Homofónia, polifónia.
- Szekvencia, imitáció, kánon.
- Váltóhang és átmenőhang

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.
- Változó metrumok.
- Ornamentika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Kortárs zene, jazz, 20. századi stílusok, romantikus, klasszikus, barokk, reneszánsz zene.
- Népdal improvizációk és variációk.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció különböző hangközökre építve.
- Hármes-, négyes-, ötöshangzat improvizációk.
- Etüdimprovizációk különböző technikai és artikulációs problémára építve.
- Szimmetriák és aszimmetriák létrehozása különböző zenei eszközökkel.
- Improvizációk a 20. század különböző stílusaihoz kapcsolódva.
- Romantikus stílusú improvizáció.
- Klasszikus stílusú improvizáció.
- Barokk stílusú improvizáció.
- Reneszánsz stílusú improvizáció.
- Improvizáció adott témára.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Népdal-improvizációk és –variációk.
- Improvizációk egyszerű jazz–standardek harmóniasoraira, valamint a dúr és moll jellegű 12 ütemes blues funkciók sémájára.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló – tutti improvizációk.
- Saját, szabad stílusú improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórakon tanult, különböző stílusú művek, például:
Sári József: Pillanatképek

Sári József: Könnycsü Trió
Kurtág György: Átiratok
Palestrina, Pierre de la Rue, Ockeghem, Dufay művei
Gonda János: A rögtönzés világa II. és III.
Zenéhallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.
Mindenfajta hangérték, szünetérték, metrum ismerete, használata.
Minden hangköz ismerete.
A dúr és a moll hangsorok ismerete.
Eligazodás a stílusokban és egyszerű zenei gondolatok létrehozása.
Rendező elvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Két különböző stílusú kompozíció.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló

- ismerje a zene alapelemeit és ezek tulajdonságait,
- ismerje a legfontosabb zenei szerkesztési módokat,
- sajátítsa el a különböző képzési szintek zenei ismeretanyagát, amelyet a szolfézs és a hangszeres tantárgyakkal szinkronban tanul,
- ismerje mindazokat a hangszeres-technikai problémákat, amelyek nélkülözhetetlenek a meggyőző és hiteles zenei megnyilatkozáshoz,
- ismerje az egyes zenei stílusok lényegét, a jazz- és a népzene sajátos nyelvezetének alapjait,
- legyen képes a közös improvizációkban egymásra figyelve, kreatív módon részt venni,
- ismerje a régi és a mai kottairás különböző lehetőségeit,
- az ismeretek birtokában – a hétköznapi beszédhez hasonlóan – tudjon önállóan zenei gondolatokat megfogalmazni, törekedve az érzékeny, kifejező zenei megszólaltatásra,
- legyen képes felfedezni zenei tanulmányain keresztül a világban lévő összefüggéseket és törvényszerűségeket, gazdagítva ez által saját személyiségét.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Hangközök, hármashangzatok és fordításaik.
- Dúr és moll hangsorok
- Összhangzattani ismeretek.
- Kromatikus hangsor,
- Homofónia,

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Változó metrumok.
- Klasszikus ornamentika – korhű, stílusos alkalmazás.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Reneszánsz
- Klasszikus
- Kottairás: A hagyományos és mai zene notációja

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Hangközök és hármashangzatok.
- Klasszikus táncok.
- Reneszánsz.
- Dúr és moll jellegű blues-témák, jazz standardek, ezekre való improvizációk.
- Saját, szabad stílus.

- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Egy saját stílusú kompozíció.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Hangközök, hármashangzatok és fordításai.
- Dúr- és moll hangsorok
- Összhangzattani alapismeretek
- Akusztikus hangsor
- Polifónia
- Barokk díszítés és notáció
- Romantikus felütések, díszítések

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Poliritmika, polimetrika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Barokk, klasszikus, romantikus és impresszionista stílus

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Hangközök: – egy hangköz, – több hangköz,
- Hármashangzatok: – egy hármashangzat, – több hármashangzat
- Négyes hangzatok.
- Romantikus karakterek (táncok, fantázia stb.)
- Alterált akkordok
- Barokk stílusú improvizációk (ária, fantázia, menüett, koráll, imitáció, Chaconne)
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Egy saját stílusú kompozíció.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Négyes-, ötös hangzatok és fordításai
- népdal és kísérete
- Bartóki modellek
- Dodekatónia, dodekafónia
- Minimál zene
- Modális hangsorok

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Poliritmika, polimetrika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Kortárs zene, 20. századi stílusok, jazz, népzene.
- Népdal-improvizációk- és variációk.

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Azonos hangközökből álló hangköztornok.
- Négyes-, ötös hangzatok, harmóniak egyszerű jazzes átalakítása.
- A 20. század különböző stílusaihoz kapcsolódó feladatok (minimál zene, dodekafónia, impresszionizmus stb.)
- Népdal improvizációk és feladatok
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illeszkedően

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző stílusú improvizáció;
- egy saját stílusú kompozíció.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Cadencia
- A szerkezeti elemek átfogó ismerete

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- A stílusok összefoglalása, a stílusjegyek összehasonlítása

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Etüd-improvizáció (egyes technikai- és artikulációs problémák feldolgozása)
- Improvizáció adott ritmusra, adott témára, adott stílusban
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.
Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.
Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.
Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző stílusú improvizáció;
- egy saját stílusú kompozíció.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló az alapfok követelményeire építve legyen képes életkorának megfelelő szintű, sajátos zenei megnyilatkozásra és igényes interpretálásra.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű zongora (vagy 2 zongora).

Hangszerek a tanulók létszámának megfelelő mennyiségben.

CD–DVD lejátszó, magnetofon, esetleg videokamera és lejátszó, elsősorban a tanulók órai munkájának, illetve bemutatóinak elemzéséhez, értékeléséhez.

Kamarazene tanszak tantárgyai

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének-tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szőlamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.

Képezzen a közösségi együttműködésre érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikuskokat.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.

Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szőlamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szőlamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.

- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek

- Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi-de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangoló gép jelzései.

Ritmikai tudnivalók

- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A herniola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konzonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Poli fon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fuga.
- Cantus firmus.
- Consort–muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncjátékok, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes, stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangoló gép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,

- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatérni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a disszonancia-konzonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 perces zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani-gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be- illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be- és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani-gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatérni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Körtduók (EMB), Kratochvíl, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elűzés” esetén – partitúrából játszva – visszatálcálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX.sz.– i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szölamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílusú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szölamá közt,
- saját szölamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szölamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elűszás” esetén – partitúrából játszva – visszatálatni,
- saját szölamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílusú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje

– az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrieli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok.

Hangológép.

Metronóm.

ZENEKAR

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfokú és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy – az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával – érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.

Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségeiből.

Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.

Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.

Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások feladatai

A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.

A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.

A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.

A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális–horizontális) fejlesztése.

Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.

Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játékra.

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő – a zenekari ülésmódból adódó – helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

A zenekari munkában a fejlesztési cél és feladat az együttes fajtájától, az adott hangszer-összeállításra íródott/átírt repertoártól, valamint az együttesben résztvevők egyéni tudásszintjétől függ.

A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván az egyes részfeladatok (szólamok) megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, energiát, s a munka közben megőrzendő játékkedvet, mert ez alapvető feltétele az egész mű minőségének megőrzésének, a magasabb értékű esztétikai szint elérésének.

A „klasszikus” összeállítások (vonós-, fúvószenekar) mellett a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően számtalan hangszeres összeállítás működhet eredményesen, e miatt éves szintre lebontott egységes fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A megjelölt fejlesztési követelményeket elsősorban a közös zenekari játék kialakítására és fejlesztésére jellemző ismeretek és készségek szerint három csoportra bontva (összevont évfolyamok) soroljuk fel.

Kezdő	1–2. évfolyam	(–14 éves korig)
Középhaladó	3–4. évfolyam	(12–18 éves kor)
Haladó	2–6. évfolyam	(16–22 éves kor)

Kezdő csoport

Fejlesztési feladatok

- A helyes zenekari ülés kialakítása.
- Egymásra figyelés, alkalmazkodás.
- Hosszú és rövid hangok.
- A szólamon belüli frazeálás betartása.
- Zenekari hallásfejlesztés, többszólamúság.
- Tempóvétel, tempótartás.
- Dinamikai folyamatok kialakítása.
- A zenekari kommunikáció kialakítása (a karnagy és a zenekar, illetve a zenekari szólamok között).

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Művelődési Központ)
 Barnes: Kis virtuóz
 Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)
 Csajkovszkij: Diótörő – részlet (Carl Fischer New York)
 Czidra: XVII. századi magyar táncok
 Gyermekdalok (Apáthy feld.)
 Lijnshooten: Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)
 Orosz album: Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)
 Purcell: Air & Marsch (Bourne Co. New York, USA)
 Susato: Pavane
 Wagner: Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig – Berlin)
 Watz: Acht Bläusersätze alter Meister (Rundel)
 Watz: Premier (Rundel)

Vonószenekar

Decsényi: Kati dalai ((EMB Z. 8279)
 Decsényi: Népdal (EMB 12362)
 Zempléni: Zenés utazás (YFE 002)
 Vivaldi: C–dúr csellóverseny (EMB Z. 12048, Z. 12049/szólamok)
 Vivaldi: d–moll concerto (EMB Z. 6538, Z. 6539/szólamok)
 Renaissance és barokk táncok, kórusok, korálok

Gitáregyüttesek

Gitárdúók kezdők számára (Mosóczi M.) „Kezdők muzsikája” (EMB 8805)
 44 Könnyű duett két gitárra (Benkő D.) „Régi kamarazene” (EMB 8819)
 Staak, P. van der: 9 Easy Guitar Quartets (Broekman und Poppel Amsterdam Nr. 873)

Követelmény

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésmódból adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

- Év végi meghallgatás: 10–12 perces nyilvános bemutató.

Középhaladó csoport

Fejlesztési feladatok

- Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése, adott esetben önálló használata
- A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
- Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlesztése.
- A tempóvétel és –tartás differenciálódása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola II–III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)
 J. S. Bach: 6 Choral (Molenaar)
 Balázs: Gyermekrajzok (EMB)
 Balázs: Négy kép (EMB)
 Bartók: Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)
 Bizet – Scsédin: „Carmen”
 Cser: Csongrádi dalok
 Händel: Largo (Rundel)
 Händel: Lascia ch'io piango
 Haydn: Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)
 Lully: Balletto (Wilhelm Haller Verlag Karlsruhe)
 Orosz album: Első lépések II. (Moszkva)
 Susato: Renaissance suite (Rundel)
 Purcell: Trombitász és ária (Boosey & Hawkes)
 Purcell: Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)
 Wagner: Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig – Berlin)

Vonózenekar

J. S. Bach: Bauern-Kantate (Parasztkantáta) (Peters 11693)
 Bartók: Erdélyi táncok (Darvas feldolg.) (EMB Z. 4329)
 Beethoven: 12 kontratánc (Breitkopf B. 253)
 Csajkovszkij – Weiner: Chanson triste (EMB Z. 3202)
 Farkas F.: Musica Serena (EMB Z. 12615)
 Farkas F.: Négy tánc a Vietórisz-kódexből (EMB Z. 5834)
 Händel – Maros: Kis szvit (EMB Z. 3105)
 Mozart: Sinfonietta (EMB Z. 2409)
 Rózsavölgyi: Első magyar társastánc (Doblinger D. 11316, 11317/szólamok)
 Sugár: Rondó zongorára és ifjúsági zenekarra (EMB Z. 1784)

Gitáregyüttesek

Hume, T.: Két trió (EMB 13721)
 Régi angol muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8564)
 Régi francia muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8900)

Követelmény

A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

- Év végi meghallgatás: 15–30 perces nyilvános hangverseny.

Haladó csoport

Fejlesztési feladatok

- Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
- A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Albinoni: Adagio (Molenaar)
 J. S. Bach: Prelúdium és fuga, B–dúr (Warner Bros New York)
 J. S. Bach: Fantázia (William Allen Music, USA)
 J. S. Bach: Sinfonia (Molenaar)
 Bartók: Este a székelyeknél (Kliment)
 Bartók: Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)
 Bogár: Székely legényes (Népművelési Intézet)
 Balázs: Musica piccola (EMB)
 Balázs: Előjáték (EMB)
 Corelli: Adagio (Studio P/R Indiana, USA)
 Debussy: A kis néger
 Debussy: Kis szvit

Eördögh J.: Kis nyitány (Népművelési Intézet)
 Eördögh J.: Magyar nyitány (Népművelési Intézet)
 Hidas: Capriccio (EMB)
 Hidas: Vidám zene (EMB)
 Hidas: Concertino
 Hidas: Szvit (EMB)
 Hidas: Fantázia és fuga (EMB)
 Hidas: Népdal szvit III. (EMB)
 Händel: Tűzijáték szvit (különféle tételek más-más feldolgozása)
 Händel: Vízi zene (különféle tételek más-más feldolgozása)
 Erkel: Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
 Kodály: Intermezzo a Hány-szvitből (Népművelési Intézet)
 Kodály: Toborzó (Népművelési Intézet)
 Kodály: Kállai kettős (Népművelési Intézet)
 Ujj Viktor G.: Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
 Zempléni: Változatok egy Stravinsky-téma nyomán (kézirat)

Vonószekerek

Albinoni: Sonata à Cinque (Boosey & Hawkes B&H 17393, 11663/szólamok)
 J. S. Bach: Andante (Rózsavölgyi 6103, 6104)
 Bartók: Két román tánc op. 5 (Rózsavölgyi 6376)
 Corelli: Karácsonyi concerto grosso (Peters 11351)
 Händel: Concerto grosso op. 6 no. 8 (Peters 938 HW 30)
 Händel: Vízizene (Dvfm 4207)

Gítáregyüttesek

Domeniceni, C.: 4 darab 4 gitarra (Edition margaux em. 4005)
 Farkas F.: Musique de Ugrócz (Ed. musicali Ancona, Milano)
 Joplin, S.: Ragtime – Két darab két gitarra (Fodor F.) „Musica per chitarra” (EMB 12496)

Követelmény

Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 25–40 perces nyilvános hangverseny

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló ismerje meg

- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes

- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt-játékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és –tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy–zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

Továbbá

A tanuló legyen képes

- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan

- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Az együttes működéséhez szükséges hangszerek

A létszámhoz igazodva kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítéséhez (a produkció értékeléséhez) audio- és videofelvétel és –lejátszó.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai

Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei izlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknál az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni.

A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok

- az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése.
- a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
- a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két-, háromszólamú egyenemű karok igényesebb három és négyzólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása
- hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására
- a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
- a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása.
- kiegyenlítetttség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
- hangszín–kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
- az egységes, kultúrált énekkari hangzás megteremtése.

Követelmény

A kórus

- tudjon a kórusvezetővel együttműködni
- a dallamot a vezénnyelssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
- tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni.
- szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani

Ajánlott tananyag

Agócsy – Irsai: Énekeljünk–muzsikáljunk

Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031–52035

Bartók Béla kórusművei (27 egyeneműkar)

Bárdos Lajos: 20 és 40 egyeneműkar

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–IV.

Bárdos Lajos: Vegyeskarok

B. Horváth Andrea: Ünnepeink! (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Botka Valéria – Csányi László: Gyermekkarok I–IV.

Chor Aktuell – Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)

Csányi László: Gyermekkórusok kótaszkönyve

Egyházi karénekeskönyv I–II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)

Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Gastoldi: 3 balletti

Kánongyűjtemények: 25 angol kánon

Bárdos: 77 kánon

Haydn: Kánonok

Mozart: 30 kánon
 Péter József: 165 kánon
 Kerényi M. György: Énekiskola – Társasének IV.
 Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV.
 Kodály Zoltán: Gyermekek- és nőikarok
 Kodály Zoltán: Vegyeskarok
 Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
 Mozart: 6 noktürn
 Nádasdy Kálmán: Társas énekek
 Schola cantorum I–XIII. (Fodor Ákos)
 Szőnyi E.: Biciniumok

Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.
 Tudjon
 – fegyelmetten viselkedni úgy a próbákban, mint a hangversenyeken,
 – „vezénylésre” énekelni.

A tanuló ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.
 Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.
 Tudja
 – helyes légzéstechnikával,
 – tiszta intonációval,
 – pontos ritmusban,
 – érthető szövegmondással,
 – helyes tempó- és dinamikai választással,
 – művészileg kidolgozottan – stílushű formálással, szuggesztivitással – elénekelni szólamát.

Rendelkezzék
 – jó kottaolvasási készséggel,
 – zenei memóriával.
 Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.
 Ötvonalas tábla.
 Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audióvizuális eszközök.
 Metronóm, hangvilla, kottaállvány.
 Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.

Zongora tanszak tantárgyai

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai

Ismeresse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítsa ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza izületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevéseit),

- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékkormait (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a hangszer vázlatos megismerése,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Követelmény:

Helyes ülés mód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,

- a non legato, legato, staccato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L.: Zongora ABC

Lakos Á.: Zongoraiskola

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés-felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás-lezárás.

Hangszerkezelés, technika:

- helyes ülés mód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
- az ujjalátévés előkészítése,
- pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Könnnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczai)

Papp L.: Zongora ABC

Papp L.: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármay, EMB)
 Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
 Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
 Majkapar: Első lépések
 Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
 Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
 Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény

Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
 A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
 Kottaolvasás violín- és basszusuklcsban.
 A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
 A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőekben tanultak ismételése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
- tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
- nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése (dallam és kísérel),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat-felbontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
 Bartók: Mikrokosmosz I.
 Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
 Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
 Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
 Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
 Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
 Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Vácz)
 Papp L.: Zongora ABC
 Papp L.: 27 kis zongoradarab
 Régi táncok gyerekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
 Teőke M.: Találkozások a zongoránál
 Teőke M.: Válogatott etűdök I.
 Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármay, EMB)
 Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
 Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
 Majkapar: Első lépések
 Sári J.: Lépésről lépésre
 Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
 Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
 Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
 Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
 A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
 A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- hangnemi változások megfigyelése,
- új metrumok (3/8, 6/8),
- a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:

- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék,
- a hangerő megfelelő alkalmazása,
- kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermeknek I., III.

Bartók: Mikrokozmosz II.

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Greccsanyinov: Gyermekalbum

Kadosa P.: 55 kis zongoradarab

Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)

Könnyű szonatinák zongorára

Majkapar: Kis zongoradarabok

W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)

W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)

Schumann: Jugend Album

Teőke M.: Válogatott etűdök III.

Weiner: 20 könnyű zongoradarab

Haydn: Deutsche Tänze

Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczai)

Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)

Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény

Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.

Felszabadult játszóapparátus.

Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőek ismételése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,

- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:

- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I-II. (Csurka M., EMB)
 J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
 Bartók: Gyermekeknek I-III.
 Bartók: Mikrokosmosz II-III.
 Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
 Csajkovszkij: Jugend Album
 Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
 Greccsanyinov: Gyermekalbum.
 Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
 Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok
 Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
 Kodály: Gyermektáncok
 Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
 Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
 Majkapar: Kis zongoradarabok
 W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
 Schubert: Táncok
 Schumann: Jugend Album
 Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
 Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kovács G., EMB)
 Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I-II. (EMB)
 Muzsikáljunk együtt I-II. (Szávai – Veszprémi)
 Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Követelmény

Tudatos memorizálás.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.

Önállóan megtanult művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismételése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:

- az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
- skálajáték 2-4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
 J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
 Bartók: Gyermekeknek III.
 Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
 Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
 Csajkovszkij: Jugend Album
 Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok
 Könnnyű szonatina album
 Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
 Scarlatti: Klavierbüchlein
 Schubert: Táncok (EMB)
 Repertoire 3.
 Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
 Bizet: Gyermekjátékok
 Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
 Weiner: Lakodalmas

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

Önállóan megtanult művek, a tananyag körülből egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:

- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték, hármas- és négyeshangzat–futam, kettősfogás oktavmenet (kézalkattól függően)
- különböző billentésfajták ismerete,
- zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
 J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
 Bartók: Gyermekeknek II–IV.
 Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
 Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
 Czerny–Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
 Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
 Könnnyű variációk zongorára (Csurka M.)
 Majkapar: Variációk
 W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
 Mendelssohn: Lieder ohne Worte
 Mendelssohn: Gyermekdarabok
 Scarlatti: Klavierbüchlein
 Scarlatti: Szonáták
 Schumann: Jugend Album
 Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
 Könnnyű négykezesek Couperin–tól Mozart–ig (Peters)
 Meister für die Jugend (Peters)
 Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Követelmény:

Természetes hangszerkezelés.

Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.

Zenei karakterek megoldása.

Pedállok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
- Egy klasszikus szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
- tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
- új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8-os, 6/8-os ütemek, felütés,
- a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
- az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
- a tanult művek formai elemzése (két- és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
- a formálási készség fejlesztése,
- alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal,
- karakterdarabok, a romantika előkészítése,
- parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:

- a pódiumképesség megalapozása,
- a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
- skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és –megfordítás,
- éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
- pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomósos, előre nyomott, tompító pedál,
- etűdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.

Bartók: Mikrokozmosz I–II.

Bartók: Gyermekeknek I.

Borsody L.: Címkek

Bozay A.: Medáliák

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)

Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I–II.

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Vácz)

Papp L.: Első játékok a zongorán

Papp L.: Meseképek

Papp L.: Zongora ABC II.

Régi táncok gyermekeknek

Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inzelt K.)

Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

TeőkeM: Barátom a zongora

Teőke M.: Válogatott etűdök II.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármay)

Weiner: Magyar népi muzsika

Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inzelt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)

Sári J.: Lépésről lépésre

Szőnyi E.: Kis kamarazene

Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: Három kis négykezes darab

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:

Folyamatos kottaolvasás.

A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílusú megszólaltatása.

A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy karakterdarab,
- Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
- Egy népdal– vagy gyermekdal-feldolgozás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése, bővítése,
- a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
- dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
- új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
- a szonátaforma vázlatos ismerete,
- új stílus: romantika,
- a memória és az állóképesség fejlesztése,
- parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
- éneklő legato fokozott igénytel,
- a pergő játék fejlesztése,
- skálajáték (több oktavon): az eddigi formákon kívül futam,
- a repetíció előkészítése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (utánnyomósos, együtnyomósos, előre nyomott),
- etűd (klasszikus, modern),
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I–III.

Bartók: Mikrokozmosz II–III.

Csajkovszkij: Gyermekalbum

Greccsanyinov: Gyermekalbum

Greccsanyinov: Gyöngyszemek

Kadosa P.: 55 kis zongoradarab

Kadosa P.: Népdalszvit

Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)

Könnyű szonatinák zongorára

Kis zongoradarabok

Majkapar: Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)

Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)

Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)

Schumann: Jugend Album

Teőke M.: Válogatott etűdök

Weiner: 20 könnyű zongoradarab

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.

Beethoven: Deutsche Tänze

Diabelli: 6 szonatina

Diabelli: Könnyű négykezesek

Haydn: Deutsche Tänze

Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczai)

Martin: École de Piano

Mozart: Kontratáncok

Mozart: 6 ländlerische Tänze

Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)

Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)

Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek

Türk D. G.: 30 Tonstücke

Követelmény:

Zongorázás könnyed folyamatossággal.
A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.
Önállóan megtanult darabok.
Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
- Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel,
- Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

Az előzőek ismételése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.
A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.
Dominánszeptim, szűkített akkord, kromatikus hangsor.
Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika:

- skálajáték 2–4 oktávon, kromatikus skála, hármás- és négyeshangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,
- biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
- a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I–II. (Csurka M. EMB)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek I–II.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
Bartók: 10 könnyű zongoradarab
Beethoven: Leichte Klavierstücke
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Greccsanyinov: Gyermekalbum
Hacsaturján: Gyermekalbum I–II.
Kabalevcskij: Válogatott zongoradarabok
Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)
Könnyű szonatinák zongorára
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Salzburger Tanzbüchlein
Prokofjev: Kindermusik
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Soproni J.: Jegyzetlapok I–IV. (EMB)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Válogatott etűdök
Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Kocsár-művek (15 kis zongoradarab)
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvořák: Második szláv tánc
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény

Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.
Bach- vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:

- Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach–mű),
- Egy szonatina–tétel,
- Egy könnyű romantikus darab,
- Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értéke és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika:

- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánsseptim, szűkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
- pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)

A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Kis fűgák

Bartók: Gyermekeknek III–IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV–V

Chopin Mazurkák

Couperin: 12 zongoradarab

Czerny: Etűdök op. 821

Czerny – Bertini: Etűdök

Debussy: A kis néger

Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

Mozart: 6 bécsi szonáta

Scarlatti: Szonáták

Schubert: Tánccok (EMB)

Ránki Gy.: Két bors ökröske (mese zenével)

Ravel: Lúdanyó meséi

Ravel: A Szép és a Szörny

Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Weiner: Lakodalmas

Követelmény

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.

Bach– vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.

A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.

Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach–mű),
- Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddigi ismeretek összefoglalása,
- Új stílus: az impresszionizmus,
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika

- Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
- Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
- Az agogika önálló alkalmazása,
- Zenei stílusjegyek alkalmazása.

Legyen képes:

- Hajlékony dallamformálásra,
- Technikájának kiegyenlítettését ellenőrizni,
- Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
- A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
- Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
Bartók: Gyermeknek IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–VI.
Chopin: Mazurkák
Chopin: Keringők
Czerny – Bertini: Etűdök zongorára
Czerny: A kézügyesség iskolája I.
Hacsaturján: Gyermek album
Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Mozart: 6 bécsi szonatina
Majkapar: Variációk
Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)
Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)
Debussy: Children's Corner (6056)
Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
Sonatinen I–II. (A. Kemešes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Chr. Bach: Duettli
Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
Csajkovszkij–, Wagner–átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény

Kottahű zongorázásra való törekvés,
Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina vagy szonáta tétel,
- Egy romantikus darab,
- Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,

- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és egyúttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikaileg változatos és kifejező előadására,
- az együttlizenelésre (négykezes, hatkezes, kézzongorás darab, zongorakiséret).

Rendelkezzék

- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

Legyen képes

- a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára

- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára

- tudatos, önálló gyakorlásra

- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékmódokat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogas, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtaikat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

Rendelkezzék

- biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

– Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdek zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.

– Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csuska: Szonatina-gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.

– Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmódzás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.

– XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91–92, Kromatikus invenció IV/97 Notturmo, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

– Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.

– Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVII/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén.

– Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.

– XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,

- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése

- A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés,
- A barokk (német és francia) díszítések játéka,
- A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
- A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
 J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fűgák
 Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
 Cimarosa: Szonáták
 Mozart: Rondo D–dúr K. 485
 Beethoven: Hat bagatell op. 126
 Beethoven: Écossaises
 Schubert: Ländler
 Mendelssohn: Lieder ohne Worte
 Schumann: Kinderszenen
 Chopin: Mazurkák
 Smetana: Zongoradarabok. 1
 Csajkovszkij: Évszakok
 Grieg: Norwegische Tänze
 Debussy: Children’s Corner
 Dohnányi: Induló
 Bartók: Gyermeknek I–IV.
 Bartók: Mikrokozmosz V–VI
 Bartók: Szonatina
 Bartók: Három rondó népi dallamokkal
 Kodály: Hét zongoradarab
 Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
 Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
 Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
 Bizet: Gyermekjátékok
 Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
 Debussy: Kis szvit
 Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény

Ismerje a főbb harmóniai elemeket.

A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.

A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk szvit ismerete,
- A díszítések stílusú alkalmazása,
- A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
- A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése

- Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
- A gyorsaság fejlesztése,
- Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
- A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvittek
Händel: Suiten (Peters)
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D–dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)
Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Kodály: Hét zongoradarab
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánc (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit

Követelmény

A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
Alkalmazása a zenei stílusokban.
Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
- A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika

- Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
- Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
- Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvittek
Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny
Haydn: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Kinderszenen op. 15
Chopin: Keringők
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringők op. 39

Grieg-művek: Lírikus darabok
 Debussy: Preludes I–II.
 Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
 Mikrokosmosz V–VI.
 Bartók: Négy sirató ének
 Kodály: 7 zongoradarab
 Lutosławski: Bukoliki
 Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
 Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
 Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)
 Lutosławsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény

Helyes pedálozás.
 A művek értelmes előadása.
 A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítása.
 A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése

- A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
- A romantikus szólamvezetés,
- Parlando, rubato deklamációja,
- Modális hangsorok ismerete.
- A barokk szvit tételeket,
- Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
 J. S. Bach: Francia szvit
 Mozart: Szonáták
 Beethoven: Szonáták
 Schubert: Moments musicaux
 Schumann: Novelletten op. 21
 Chopin: Mazurkák
 Chopin: Prelűdök
 Liszt: Consolations
 Liszt: Etűdök (Zempléni)
 Brahms: Keringők op. 39
 Debussy: Preludes I–II.
 Bartók: Mikrokosmosz V–VI.
 Bartók: Kolindák I.
 Kodály: 7 zongoradarab
 Lutosławski: Bukoliki
 Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
 Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
 Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény

Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
 Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
 A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.
 Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
- Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
- Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika

- Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
- Skálajáték különféle módoszatai,
- A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvit
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)
Schubert: Ländler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kürtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
Stílushű előadás a tempónak megfelelően.
Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,
- A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A „szép” halk játék technikai megoldása,
- A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
- Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvit
 Haydn: Szonáták (Urtext, Peters)
 Beethoven: Hat bagatell op. 126
 Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)
 Schubert: Ländler-ek, écosseise-ek, keringők, menüettek
 Mendelssohn: Lieder ohne Worte
 Schumann: Kinderszenen
 Liszt: Etűdök (Zempléni)
 Chopin: Keringők
 Smetana Zongoradarabok. 1
 Csajkovszkij: Évszakok
 Debussy: Children's Corner
 Dohnányi: Induló
 Bartók: Mikrokozmosz V–VI
 Bartók: Három rondó népi dallamokkal
 Kodály: Hét zongoradarab
 Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
 Debussy: Kis szvit
 Grieg: Peer Gynt szvit
 Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Különböző díszítések stílushű alkalmazása.
 Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
 A polifon hallás érzékenysége.
 A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
 A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek és hangszerkezelés, technika

- Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
- Játzott művek elemzése,
- Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
- Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
 J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
 J. S. Bach: Francia szvit
 Haydn: Szonáták (Urtext, Peters)
 Mozart: Szonáták
 Beethoven: Szonáta
 Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)
 Schubert: Impromptus
 Schumann: Kinderszenen
 Liszt: Etűdök (Zempléni)
 Chopin: Keringők
 Chopin: Mazurkák1
 Dohnányi: Induló
 Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
 Bartók: Tizennégy bagatell
 Bartók: Három csíkmegyei népdal
 Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
 Grieg: Peer Gynt szvit
 Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
 Tudatos, és érzékeny pedál használata.
 Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek, hangszerkezelés, technika

- A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
- A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
- Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvittek
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)
Schubert: Impromptus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák1
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csikmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kürtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.

Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszer múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),

- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékmódokat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogas, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtaikat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,

- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékmódokat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezők

- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképeséggel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezzeik olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

– Barokk mű; többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) táncjátékok nehézségi szintjén.

– Klasszikus szonáta-tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.

– Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.

– XX. századi mű; Bartók: Mikrokosmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

– Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit-tétel; J. S. Bach: h–moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A–dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.

– Egy klasszikus szonáta-tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C–dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.

– Romantikus mű; Liszt–Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.

– XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokosmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű zongora vagy pianínó.

2 darab változtatható magasságú zongoraszék.

2 darab különböző magasságú zsámoly.

Metronóm.

Fafűvós tanszak tantárgyai

FURULYA

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismeresse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvómódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlati módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és üteműsúlyok
- Különböző játékmód és hangindítások
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Játék a hangszer fejével.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.

Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütem súlyok.
- Különböző játékmód és hangindítások.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása.
- Az ismert hangterjedelemben belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Süss fel, nap 2 : Előadási darabok két-három hangszerre és zongorakísérettel

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Különböző ritmusértékek, pontozások, ütem súlyok, felütés.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
- Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
- A *dü* és *tü* hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két–három népdal, kotta nélkül.
- Egy–két könnyű táncjáték kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
- Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
- Régi és új stílusú magyar népdalok.
- A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
- Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
- A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.
Bali J.: Furulyaiskola I.
Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)
Keuning, Hans P.: 30 simple studies
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
Anonymus: Allemande (EMB 4303)
Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)
Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)
Anonymus: Rondo (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)
Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)

Követelmények

Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A *tű-dű* hangindítások zökkenőmentes, de megszólaltatásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála-lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
- Egy népdal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű táncjáték, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsaldó tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése.

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A *tü, dü, rü* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- Dúr és moll skálák c^1 - c^3 hangterjedelemben.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
 Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
 Sellner, J. Etűden für Oboe / I., II., III. (EMB 12002)
 Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
 Keuning, H. P. 20 studies
 Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118–150. (SM 1479)
 Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
 Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
 Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)
 Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)
 Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
 Pepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
 Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujtechnika.
 A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
 Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
 Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
 Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű táncjátékok értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
- „F” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccato-játék nyelvezéssel.
- Dúr és moll skálák c^1 - d^3 tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Az „F”-alapú furulya használatának gyakorlása.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő-szükségletére.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag

Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
 Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe
 Keuning, H. P.: 20 studies
 Keuning, H. P.: 10 difficult studies
 Keuning, H. P.: 25 studies
 Keuning, H. P.: 40 simple studies

Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für)
 Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.
 Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
 Sellner, J.: Etűden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
 Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel (Doblinger Musicverlag)
 Pepusch, J. Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/4.) (EMB. 14071)
 Telemann, G. Ph.: G-dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)
 Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)
 Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)
 Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV. tétel
 Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
 Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d-moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
 Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)

Követelmények

A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.

„F”-alapú furulya használata.

Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.

A fogástáblázat önálló használata.

A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két szonátatételt trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A trillatáblázat használata.

– Inégel játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A játszott anyagban előforduló új tánc típusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.

– Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.

– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemtgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Kölz, E. M. I. Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etűden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölft Etűden für Altblockflöte

Corelli, A.: Sarabande (EMB 7888)

d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)

Loeillet, J. B.: e-moll szonáta I., II. tétel op. 3/7

Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)

Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták” 6/3. szopránon

Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita – tételek

Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)

Marcello, B.: B-dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel

Marcello, B.: d-moll szonáta op. 2/2

Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.

Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála-figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két szonáta– vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Kromatikus skála.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán– és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Kölz, E. M. I. Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte

Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D–dúr (EMB 14071)

Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel

Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)

Loelliet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160–3)

Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek

Bellinzani, P. B.: C–dúr szonáta op. 3/3

Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel

Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel

Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények

A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.

A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- Egy etűd,
- Két szonáta– vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- Pontozott ritmusértékek, 8–ados ütemmutatók, hemiola ismerete, használata
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
- Enharmónia.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
- Az „f” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- dúr és moll skálák tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
- Az „f” alapú hangszer használatának gyakorlása.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
- Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe
Keuning, H. P. 20 studies
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, Hans P. 40 simple studies
Linde, H. M. Die kleine Übung (Tägliche Studien für)
Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Ormszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etűden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
Bach, J. S.: Menuett I. (EMB 4303)
Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta III., II. tétel
Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel (Doblinger Musicverlag)
Pepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta (6 szopránszonáta/1.)
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d-moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13160-3)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Összetett hangindítások gördülékény alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Melodikus moll hangsorok gyakorlása.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A trillatáblázat használata.
- Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
- Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccatók nyelvzárással.
- Az altfurulya használatának gyakorlása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)

Keuning, H. P. 10 difficult studies
 Keuning, H. P. 25 studies
 Keuning, H. P. 12 difficult studies
 Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
 Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
 Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
 Bach, J. S.: Bourrée I., II. h-moll (Z. 14071)
 Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta I., IV. tétel
 Loeillet, J. B.: C-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
 Pepusch, J. Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránsonáta/1.) (EMB 14071)
 Telemann, G. Ph.: G-dúr Partita – tételek
 Händel, G. Fr.: g-moll szonáta III., IV. tétel
 Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
 Marcello, B.: op. 2/2 d-moll szonáta
 Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Altfurulya használata.

A fogástáblázat önálló használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.

– Két etűd.

– Két szonátatételt egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod-triolák.

– Inégál játék fogalma.

– A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.

– A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánc típusok.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán, tempójának fokozása.

– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemtgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte

d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)

Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)

Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)

Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10

Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita

Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel

Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)

Marcello, B.: op. 2/7 B-dúr szonáta

Pepusch, J. Chr.: B-dúr „altszonáták” 6/6.

Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV. tétel

Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Vivaldi, A.: d-moll szonáta RV 36 I., III. tétel (EMB 14130)

Követelmények

A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.

A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.

Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.

– Két etűd.

– Két szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.

– A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– Az inégál játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– Versenymű, fantázia.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.

– A *t*, *d*, *r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (*t*–) *t*–*r*–*t*–*r*–*t* inégál játék állandó gyakorlása.

– A *t*–*t* *d*–*d* *t*–*t* összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte

Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels

Sellner, J. Etüden für Oboe VI. (EMB 12002)

Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum

Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum (átírt: Báthori Béla)

Brüggen, F. 5 etűd

Collette, J. 12 melodikus gyakorlat

Staeps, H. U. Methodische Übungen

Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque

Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte

Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I–III.

Thomas, B. The Baroque solo book

Anonymus: Greensleeves to a Ground

Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)

Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel

Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek

Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta

Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel

Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel

Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)

Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)

Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)

Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Altfurulya szólamok olvasása kóruslejegyzésben.

Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat – felbontásokkal, kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Egy teljes szonáta kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
 - rendelkezze a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentráloképességgel,
 - legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmodot, billentést stb.,
 - legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f^1 g³-ig (in F),
 - legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában
 - tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
 - alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
 - törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
 - rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
 - tudjon önállóan hangolni,
 - a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, disztítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- Ismerje**
- az f^1 – g³ (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
 - a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
 - a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
 - a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
 - a furulya történetét, rokon hangszereit,
 - a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 3#, 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsseptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f^1 – g³ (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával,
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

A művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
 - Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű; Kállay G.: Hangnemyakorló (EMB 14071), J.v.Eyck: Der Fluyten Lust-hof – Variációk (Amadeus), Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára (Hofmeister) nehézségi szintjén.
 - Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13542), Veracini: a–moll szonáta (Peters), Lavigne: Rondeau és Tambourin I–II. tétel, Fesch: F–dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,

- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- T-l, d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Összetett hangindítások, valamint az inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.: Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
 Winterfeld, L.: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
 Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
 Sellner, J.: Etüden für Oboe/ Vi. – (EMB 12002)
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
 Brüggem, F.: 5 etűd
 Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
 Staeps, H. U.: Methodische Übungen
 Veilhan, J.-C.: La flute à bec baroque
 Winterfeld, L.: Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Eyck, J. v.: Der Fluyten Lust-hof I-III.
 Thomas, B.: The Baroque solo book
 Anonymus: Greensleeves to a Ground
 Bach, J. S.: Menuett h-moll (EMB 13100)
 Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita – tételek
 Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
 Händel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV. tétel
 Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: „kis” C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
 Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
 Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
 Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.

Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a $(t-)$ $t-r-t-r-t$ inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.-Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
 Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
 Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Sellner, J. Etüden für Oboe/ VI. (EMB 12002)
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brügger, F. 5 etüd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.-C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I-III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Anonymus: Greensleeves to a Ground
 Bach, J. S.: Menuett h-moll (EMB 13100)
 Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita – tételek
 Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
 Händel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV. tétel
 Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: „kis” C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
 Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
 Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
 Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

A $t-d$, $t-r$, $d-r$ artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
 Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
 Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
 Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etüd.
- Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
- A $t-r-t-r$ összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a $(t-)$ $t-r-t-r-t$ inégál játék állandó gyakorlása.
- A $t-r-t-r$ összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brüggén, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I-III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.-C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Boeke, K. Three exercises for alto recorder
 Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160-3)
 Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160-3)
 Marcello, B.: 12 szonáta
 Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
 Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta
 Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
 Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
 Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
 Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

A (t-) t-r-t-r-t inégál játék önálló alkalmazása.
 Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
 Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
 Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di-dll di-dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t-) t-r-t-r-t inégál játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brüggén, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I-III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.-C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Boeke, K. Three exercises for alto recorder
 Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160-3)
 Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160-3)
 Marcello, B.: 12 szonáta
 Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
 Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta
 Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
 Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
 Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
 Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves” hangindítások alkalmazása.

Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.

Összetett ornamensek.

Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A túlpontozás, mint zenei elem.

– Összetett ornamensek.

– Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.

– A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.

– A *t, d, r, l* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-)* *t-r-t-r-t* inégál játék állandó gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Braun, D.: Szólók

Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.

Händel, G. Fr.: B-dúr szonáta

Händel, G. Fr.: g-moll szonáta

Kölz, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce

Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 16160–3)

Marcello, B.: 12 szonáta

Preludes from The Division Flute (1706)

Quantz, J. J. – Nagy Frigyes: 100 Tägliche Übungen für Flöte (szopr.)

Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)

Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta

Telemann, G. Ph.: (kis) f-moll szonáta (TWV 41: f 2)

Valentine, R.: 12 szonáta op. 2

Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5

Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

Követelmények

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.

A *t-d, t-r, d-r* artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.

Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.

Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.

Nehezebb trillák forgódíszítéssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.

– Két etűd.

– Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb tételpár kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
- A *t-r-t-r* összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-)* *t-r-t-r-t* inégál játék állandó gyakorlása.
- A *t-r-t-r* összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Brüggen, Fr.: 5 etűd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)
Corelli, A.: Szonáták op. 5, 7–11.
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.
Fesch, W.: 6 szonáta op. 6
Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta
Mancini, Fr.: 12 szonáta
Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)
Telemann, G. Ph.: (kis) C-dúr szonáta (TWV 41: C 2)
Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
Vivaldi, A.: RV. 427. D-dúr koncert (szoprán)

Követelmények

Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
A *(t-)* *t-r-t-r-t* inégál játék önálló alkalmazása.
Összetett ornamentelek.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.
A barokk szvit tételeinek ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, tételpár kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
- A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-)* *t-r-t-r-t* inégál játék állandó gyakorlása.
- A dūr és melodikus moll skálák ismétlése kibővített hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratók állandó fejlesztése, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Bach, J. S.: F-dūr (furolára irt) szonáta BWV 1031
Bellinzani, P. B.: 12 szonáta

Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12
 Dieupart, Ch.: 6 szvit
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
 Feltkamp, J. H.: 12 Etudes vor Sopran-Blockfluit
 Fesch, W.: 6 szonáta op. 8
 Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta
 Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5 / F-dúr, d-moll
 Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
 Sammartini, G.: F-dúr koncert
 Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
 Staeps, H. U.: Methodische Übungen (szopránra)
 Telemann, G. Ph.: a-moll fantázia
 Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerző díszítéseivel)
 Vivaldi, A.: g-moll szonáta (II Pastor fido 6 szonáta)
 Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Mare)
 Vivaldi, A.: D-dúr koncert op. 10 no. 3 (Il Gardellino), (piccolo)
 Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
 Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

Követelmények

Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
 Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
 Ritkán előforduló enharmóniák intonálásának ismerete.
 Tájékozódás bonyolult polifon zenében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálák tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarrokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a *di-dli di-dli*.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Valamennyi eddig tanult artikuláció és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a *(t-)* *t-r-t-r-t* inégál játék, valamint a *t-k t-k*, *d-g d-g* „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása, hármass elrendezésben is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A technikai elemek továbbfejlesztése a virtuozitás irányába.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Bach, J. S.: C-dúr (furolára írt) szonáta BWV 1032
 Bach, J. S.: F- (vagy G-)dúr (furolára írt) szonáta BWV 1035
 Castello, D.: Sonata seconda (szopránra vagy tenorra)
 Castrucci, P.: F-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/5
 Castrucci, P.: C-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/6
 Corelli, A.: Szonáták 1-6. op. 5 (részben korabeli díszítésekkel)
 D'Hervelois, De Caix: G-dúr szvit (szoprán)
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
 Fontana, G. B.: 6 szonáta (szoprán)
 Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5
 Quantz, J. J.: Capricciok
 Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
 Staeps, H. U.: Neue Übungen im chromatischen Raum der A
 Telemann, G. Ph.: a-moll szvit
 Telemann, G. Ph.: B-dúr fantázia
 Telemann, G. Ph.: d-moll fantázia

Vivaldi, A.: G-dúr koncert op. 10 no. 6

Követelmények

Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.

A *l-k l-k, d-g d-g* „duplanyelves” hangindítások használata, hármas elrendezésben is.

Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- skálák: *b-s* mollok kibővített hangterjedelemben tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarrokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben
- a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
- a segédfogások önálló megválasztására,
- az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására
- a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására
- az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
- Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.
- Rendelkezzék
- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel, lapról olvasási készséggel,
- egyenletes, laza ujjtechnikával,
- zenei képzelőerővel.

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszere történetét és irodalmát,
- *f¹-a³* –ig (in F) a fogásokat,
- a trilla-, segéd-, piano-, forte- fogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit.

Legyen képes

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato-mentes hang képzésére,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- összehangolt ujj- és nyelvtechnikával,
- fürgé szimpla-nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlati módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 4#, 5b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust-hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny)

– Egy korabarrokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy etűd vagy szólódarab; Brüggen: 1., Quantz: Solos 1–5. (Baroque Solo Book), Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III. (Amadeus), G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c–moll (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

– Egy teljes szonáta vagy concerto.

– Egy korabarrokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amely lehet kamaramű; Krähmer, E.: Variációk op. 18, Händel: g–moll szonáta (V.) (EMB 13405, Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek.

Egy billentyűs hangszer.

Egész alakot visszaadó tükör.

Két vagy több állítható magasságú kottaállvány.

Metronóm.

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlati módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.
- zenei memóriát

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok olvasása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- A 2/4, 4/4 –es ütemek.
- Egyszerű ritmusértékek és üteműlyök
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
- Gyermek- és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)

Józsefné Szmezsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszerismeret
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok biztosabb olvasása
- A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus
- A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek üteműsúlyok.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
- A test- és kéztartás ismeretése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmracsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler-Haase UE 30370)
Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény

A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- Egyszerű ritmusértékek és üteműsúlyok.

- A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
- A módosítójelek ismerete.
- Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
- Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
- Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
- A jó gyakorlati módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés). – A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlati módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
 Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Újgyakorlatok (EMB 7266)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)
 Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
 Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
 Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
 Lőrincz – Paragi: Furulya-ABC (EMB 14090)
 Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
 Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
 Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)
 Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény

Egész, fél (pontosított fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.
 A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása
 Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
- Egy előadási darab (zongorakísérettel)

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése.
- Az enharmónia fogalma.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések.
- A ritmikai ismeretek bővítése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
- A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése.
- Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
- A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
- A helyes tartás állandó ellenőrzése.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
- Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
- Memóriafejlesztés: készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
- Társas zenélés.

– Lapról játék.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Újgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
Trevor Wye: A Very First Flute Book

Követelmény

Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.

Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.

Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tízenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
- Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Kromatika.
- Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi-de, Coda, G. P.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
- Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
- A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
- Hármashangzat-felbontások és terclépések.
- Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
- Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)

Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvalajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvalásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára I. (EMB 8591)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára II. (EMB 8592)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
 M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
 Bartók és Kodály művei fuvalákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
 Bartók és Kodály művei fuvalára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
 Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
 Bántai – Kovács: Fuvalamuzsika I. (EMB 6587)
 Bántai – Kovács: Fuvalamuzsika II. (EMB 8732)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvalára (EMB 6387)
 Barokk táncok fuvalára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
 Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
 Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
 J. Hook: Szonatina (F-dúr) (Schott 10138)

Trevor Wye: A Very Easy Flute Treasury 42 pieces for flute & piano. Easy piano parts for teachers.

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig, kromatikusan.
 Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.
 Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.
 A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvalaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj- és a nyelvtechnika fejlesztése.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- A megfelelően kialakított légzés technika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötött!).
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az önálló hangolásra való törekvés.
- Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvalaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára II. (EMB 8592)

Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I-II. (Leduc 19480 19481)
 Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
 Fuvolamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
 3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)
 Barokk táncok fuvalára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 J. Conte: Impromptu (G. Billaudot 3433)
 Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
 Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
 Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
 Bárcsak volna fuvalán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)
 Hangversenydarabok fuvalára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvalára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
 Csopor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
 Trevor Wye: A Very Easy Flute Treasury 42 pieces for flute & piano. Easy piano parts for teachers.

Követelmény

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
 Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
 Barokk táncstílus vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
 Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- Tudnivalók a vibratóról a zenei kifejezés érdekében.
- A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utózával vagy a nélkül)
- A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
- A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
- A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktálakkal, duplanyelv stb.).
- Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemekében).
- A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
- A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)

Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára II. (EMB 8592)
 E. Köhler: Etűdök fuvalára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
 E. Köhler: Etűdök fuvalára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
 Hangversenydarabok fuvalára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvalára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Tancok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Marcello: 12 szonáta fuvalára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
 D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
 Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
 Bárcsak volna fuvalán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA-1019)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
 Debussy: A kis néger (EMB 7933)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
 Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1–h3 –ig, kromatikusan.
 Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
 Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
 Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.
- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
- A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés
- A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény

Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
 A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.
 Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára II. 12.).

A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.

Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)

Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)

M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)

M. Moyse: Cinquante de Demersseman II. (Leduc 19481)

M. Moyse: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)

Taffanel: 17 Grands Exercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)

Platonov: 30 etűd (ASMP 36)

Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)

Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)

Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)

Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)

3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)

Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)

Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)

Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)

Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)

Händel: Elf Sonaten (DVM 4003)

Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)

Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)

Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)

Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)

Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)

Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)

Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)

Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989–12992)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik.

Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

„B” tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.

A „B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1–a3–ig.
- Elemi tudnivalók a felhangokról.
- Az enharmónia fogalma.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
- A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
- Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, VI–de, Coda.
- A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütem súlyok stb.).
- A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül.)
- A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
- A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
- A kéz- (csukló-) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
- Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csopor László: Újgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
 Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
 M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
 Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
 Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
 Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
 Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
 Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
 Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
 Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
 Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy – Vigh) (EMB 8741)
 Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény

Igényes hangindításra való törekvés

A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.

Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.

Árnyaltabb dinamikai kifejezés

Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.
- Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
- Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
- Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.

- Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készsége szintre emelése, további differenciálása.
- Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skólaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Újgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques I–II. (Leduc 19480, 19481)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
 Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
 Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
 J. Hook: Szonatina (C–dúr) (Schott 10139)
 Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
 J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
 Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
 Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.
 Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.
 Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása
 Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangterjedelem: c1–h3–ig.
- A felhangrendszer megismertetése.
- Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- Tizenhatod–trióla, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
- Modális hangsorok.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).
- A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
- Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgására.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvtűtéssel.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
- Önálló hangolásra nevelés.
- Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés, vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
 Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
 Flötenetűden I. (Immanuel Lucchesi) (DVM 31050)
 Fuvolamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
 Album of Sonatines for young Flutists (Schirmer 44374)
 J. Conte: Impromptu (G. Billaudot 3433)
 Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
 Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
 Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
 Bárcsak volna fuvalán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
 Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Tánccok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Csopor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
 Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csopor László) (UE 17288)
 Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
 Bartók és Kodály művei fuvalára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvalára (EMB 6387)
 Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
 Blavet: 15 Duettes für Flöten (Heinrichschofen 1340)
 Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
 Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.

Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
- Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
- Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
- A szélsőséges dinamikák fogalma (pianissimo, fortissimo stb.).
- A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
- A tanuló ismerje a történelmi társastánccok tempóit és jellegzetességeit

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
- Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
- A tanuló önállóságának fejlesztése.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
- Etűdök és skálák tempójának fokozása.
- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvalára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166))
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvalára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvalára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Tánccok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
Marcello: 12 szonáta fuvalára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bártsak volna fuvalám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA-1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F-dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
Quantz: Sonata in F-dúr op. 3 no. 6 (Peters 9675)
Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
E. Köhler: Válogatott duók (Tösér) (EMB 13780)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Hotteterre: Trio Sonatas I-II. (Musica Rara 1806, 1807)
Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvalára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmenetekkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Egy különböző karakterű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat- és dominánsseptim-felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
- Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
- A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
- Kromatikus skála.
- A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
- A zenei ízlés, stílus- és hangszínerék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
- Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
- Trilla-skála.
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
- A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Rendszeres társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára II. (EMB 8592)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Hangversenydarabok fuvalára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvalára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A-1006)
Bárcsak volna fuvalán! (Csetényi) (AKKORD A-1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Sonaten I-II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Mozart: G-dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
Mozart: C-dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Vivaldi: Concerto V. F-dúr op. 10 (Schott FTR 83)
Vivaldi: Concerto IV. G-dúr op. 10 (Schott 41413)
Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)
Hollós Máté: Hat és fél fuvaladuó

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fuvala és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvala intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvalás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvitések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és szimpla- és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.

– Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Platonov: 30 etűd 1–10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1–5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1–4. nehézségi szintjén.

– Egy barokk szonáta tételpár; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.

– Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
- A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismeretése.
- A játszott művek formái, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Skálák különböző kötésvariációkkal.
- A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
- Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 Fuvolaetüdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Flötenetüden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
 Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
 Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
 Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
 Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
 Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
 Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
 Das Italienische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuo-ra I–II. (EMB 13476, 13477)
 Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)
 Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638– 12641)
 Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
 Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (II Cardellino) (EMB 7226)
 J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
 Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
 Corelli: La Follia (Schott 43236)
 Czerny: Rondo facile et brillant (G–dúr) (Kunzelmannn GM 831C)
 Benda: Sonata C–dúr (Hofmeister 742)
 Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
 Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
 Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)
 ISTVÁN LÁNG: Duo per flauti
 Hollós Máté: Hat és fél fuvoladuó

Követelmény

Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.

Különböző karakterű etüdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.

Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

E. Köhler: Etüdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etüdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etüd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etüdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár
- Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A bonyolultabb felhangok ismerete.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
- Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismeretése a tanár segítségével.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
- Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
- Hármass nyelvűtés (tripla staccato).
- A trillázás fejlesztése.
- Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
- A nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
- A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
- Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag